

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Bankovní trhy
Simona Nárožná

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Simona NÁROŽNÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**

Název tématu: **Bankovní trhy**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod a cíl práce
Podstata bankovníctví v ČR
Vývoj bankovního sektoru a jeho regulace v ČR
Současný stav českého bankovního sektoru
Česká národní banka v kontextu evropských bank
Závěr a vyhodnocení práce

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. POLOUČEK S. Bankovníctví. 1. vydání. Karviná: Slezská univerzita, 2005. 736 stran. ISBN 80-7248-287-4.
2. PLÍVA S.; ELEK Š. Bankovní obchody. 1. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2009. 220 stran. ISBN 978-80-735-7433-8.
3. KALABIS Z. Bankovní služby v praxi. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2005. 148 stran. ISBN 80-251-0882-1.
4. PŮLPÁNOVÁ S. Komerční bankovníctví v České republice. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2009. 338 stran. ISBN 978-80-245-1180-1.
5. KAŠPAROVSKÁ V. Řízení obchodních bank. 1. vydání. Praha: Beck, 2008. 360 stran. ISBN 80-7179-381-7.
6. MEJSTRÍK M.; PEČENÁ M. Základní principy bankovníctví. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2008. 628 stran. ISBN 978-80-246-1500-4.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Karel Šatera, Ph.D., MBA
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: 5. října 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 9. října 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 21. 4. 2010

Simona Nárožná

Poděkování:

Ráda bych poděkovala především vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Karlu Šaterovi, Ph.D., MBA za všechny připomínky, rady a především za velkou podporu při zpracování bakalářské práce. Chtěla bych poděkovat všem, kdo mi pomáhal a přinesl do této bakalářské práce nějaké nové poznatky, rady a připomínky.

ANOTACE

Práce je zaměřena na popis bankovního trhu nejen formou teoretických informací, ale i praktickým výběrem dvou konkrétních bank působících na našem bankovním poli. Práce podává základní charakteristiku bankovních pojmů a seznamuje s rozdělením bank a bankovního systému, s rozdělením bankovních obchodů, s likviditou a rentabilitou. Důraz je zde kladen na dvě banky, které jsou vybrány z pohledu obratu, zisku, počtu klientů a podle dalších kritérií. Mezi banky, které vyhovují těmto specifikům, patří Komerční banka, a. s. a Česká spořitelna, a. s. Tyto dvě banky porovnávám, analyzuji a vyhodnocuji vhodnost banky při případném rozhodování nebo výběru mezi nimi.

KLÍČOVÁ SLOVA

peníze, banka, bankovní systém, běžný účet, likvidita, rentabilita, finanční krize, Komerční banka, a. s., Česká spořitelna, a. s.

TITLE

Bank's markets

ANNOTATION

The work is intent on the description bank's market not only form theoretic information but also practical by selection two concrete banks which apply to our bank's field. The work shows basic characteristic of bank's conceptions and acquaints with divide by banks and unit banking, with divide by banking, with bank's solidity and profitability. Accent is insisted on two banks which are chosen from look gain, number clients and next criteria. Commercial bank and Czech saving bank suit these claims. I am comparing, analyzing these banks and I am evaluating propriety bank at selection.

KEYWORDS

money, bank, unit banking, current account, solidity, profitability, financial crisis, Commercial bank, Czech saving bank.

Seznam zkratek

atd.	a tak dále
cca	přibližně asi
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSFR	Československá federativní republika
ČS	Česká spořitelna, a. s.
Erste Group	Erste Group Bank
EU	Evropská unie
EUR	euro
GBP	Britská libra
Kaufland	Kaufland, v. o. s.
KB	Komerční banka, a. s.
mil.	milion
např.	například
Société Générale	Société Générale, a. s.
stol.	století
tzv.	tak zvané
USA	Spojené státy americké
ZK	základní kapitál

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	11
1 Podstata bankovníctví v České republice	13
1.1 Peníze	13
1.1.1 Základní funkce peněz	14
1.2 Banky	14
1.2.1 Základní funkce banky	15
1.2.2 Základní činnosti banky	16
1.2.3 Specifika banky	16
1.3 Struktura bankovníctví v České republice	17
1.3.1 Jednostupňový bankovní systém	18
1.3.2 Dvoustupňový bankovní systém	18
1.4 Druhy bank	19
2 Základní principy bankovníctví	20
2.1 Rozdělení bankovních obchodů	20
2.1.1 Bilance aktiv a pasiv	21
2.1.2 Bankovní produkty	23
2.2 Běžný účet jako základní bankovní produkt	24
2.2.1 Praktické využití běžného účtu	24
2.2.2 Založení běžného účtu	24
2.2.3 Zrušení běžného účtu	25
3 Hodnocení výkonnosti, rentability či efektivnosti banky, rizika	26
3.1 Likvidita, solventnost a rentabilita banky	26
3.2 Rizikovost banky	26
3.3 Pojetí rentability či efektivnosti banky	27

4	Vývoj bankovního sektoru a jeho regulace	27
4.1	Proč regulovat bankovní sektor	27
4.2	Nástin dějin bankovníctví	28
4.3	Regulace a dohled v bankovním sektoru	32
4.4	Cíle a nástroje bankovní regulace	32
4.5	Bankovní regulace v České republice	34
5	Analýza Komerční banky, a. s. a České spořitelny, a. s.	34
5.1	Komerční banka, a. s.	35
5.1.1	Historie	35
5.1.2	Produkty a služby	36
5.2	Česká spořitelna, a. s.	38
5.2.1	Historie	38
5.2.2	Produkty a služby	39
6	Finanční krize	42
6.1	Finanční krize v Komerční bance, a. s.	45
6.1.1	Hospodaření v roce 2009	45
6.1.2	Novinky služeb pro rok 2009	48
6.2	Finanční krize v České spořitelně, a. s.	49
6.2.1	Hospodaření v roce 2009	50
6.2.2	Novinky služeb pro rok 2009	53
7	Předpokládaný vývoj Komerční banky, a. s.	54
8	Předpokládaný vývoj České spořitelny, a. s.	55
9	Srovnání Komerční banky, a. s. a České spořitelny, a. s.	56
	Závěr	64
	Seznam použité literatury	66
	Seznam obrázků	68
	Seznam tabulek	68

Seznam grafů

69

Seznam příloh

69

Úvod

Bankovní sektor hraje významnou roli při fungování každé vyspělé tržní ekonomiky, zejména z hlediska jeho podílu na hrubém domácím produktu. Současně bankovní sektor tvoří významný makroekonomický nástroj, spočívající v řízení a přerozdělování finančních prostředků ve vztahu jednotlivých subjektů v dané ekonomice.

Bankovníctví v naší zemi lze v průběhu posledního desetiletí považovat za jeden z nejdynamičtěji se rozvíjejících oborů. Zpočátku převažoval rozvoj extenzivního charakteru (kvantitativní nárůst bankovních pracovišť a počtu bankovních pracovníků), později následoval rostoucí důraz na kvalitu a portfolio nabízených produktů a služeb.

Komplexní rozvoj bankovního systému lze považovat za jednu z nutných podmínek celkového rozvoje a růstu naší ekonomiky. Rozvoj ekonomických, obchodních a finančních vztahů klade zvýšené nároky nejen na finanční a bankovní specialisty, ale též i na pracovníky nefinanční sféry (obchodníky, provozovatele služeb, veřejnost).

Cílem této práce je analyzovat bankovní trh výběrem dvou konkrétních bank působících na našem bankovním trhu a syntézou vyhodnotit vhodnost banky při konkurenčním výběru. Tuto analýzu opírám o popis teoretických informací a skutečností z této oblasti a o praktický popis služeb vybraných bank společně s jejich náhledem na řešení současné ekonomické krize a jejich obecného předpokládaného vývoje. Banky, které použiji pro svoji analýzu, vybírám podle pozice na bankovním poli, podle hodnocení (umístění nebo ocenění v mezibankovních soutěžích), podle ročního obrátu a zisku, podle počtu klientů atd. Z tohoto pohledu jsou nejvhodnější dvě banky, a to Komerční banka, a. s. (jedna z nejvýznamnějších bankovních institucí, která se umístila v posledních ročnících vždy do třetího místa v soutěži Banka roku) a Česká spořitelna, a. s. (největší banka na domácím bankovním trhu, která získala poslední ocenění Banka roku).

U vybraných bank provádím zhodnocení jednotlivých nabídek produktů a služeb, jejich strategie, záměrů a jejich náhledů na předpokládaný budoucí vývoj, jejich bankovního opatření proti finanční krizi, čímž tímto uvedené dílčí složky, skutečnosti a stavy reflektují globální situaci na dnešním bankovním trhu.

Výstupem této práce je podat obecné informace pro srovnání tržní pozice Komerční banky, a. s. a České spořitelny, a. s. v případě rozhodování při výběru právě mezi těmito bankami. Celé toto srovnání opírám o svoji vlastní analýzu, ve které nastíním nejzákladnější charakteristiku těchto dvou subjektů a na základě těchto informací poskytnout doporučení pro rozhodování při výběru banky a jejich služeb.

V první části této práce se zaměřuji na podstatu bankovníctví, kde je detailněji uvedena podstata peněz, definice banky, struktura bankovníctví a jednotlivé druhy bank. Dále jsou zde popsány základní principy bankovníctví, kde se konkrétněji zaměřuji na rozdělení bankovních produktů. Z těchto produktů detailněji popisuji běžný účet, jako základní bankovní produkt spadající současně i do praktického srovnání této práce. Z hlediska komplexní analýzy bankovní sféry uvádím výkonnost, rentabilitu a efektivnost banky a zaměřuji se také na případná rizika, která se v této sféře objevují. Současně neopomínám ani vývoj bankovního sektoru v České republice, stejně tak i bankovní regulaci a bankovní dohled.

V druhé části se zabírám praktickým porovnáním dvou výše uvedených bank působících na území naší republiky. Na úvod popisuji základní charakteristiku těchto jednotlivých bank, uvádím zde konkrétní bankovní služby (a jejich formu), které každá banka svým klientům poskytuje. Dále je zde rozebrána problematika současné ekonomické krize, která působí na činnost, prostředí a klientelu těchto bank, a neopomínám zde ani jejich předpokládaný budoucí vývoj. Celou tuto analýzu provádím formou konkrétního srovnání, ze které čerpám ukazatele pro následné osobní doporučení.

1 Podstata bankovníctví v České republice

V tomto bodě si podrobně vysvětlíme podstatu peněz, popíšeme si jejich funkci, definujeme si pojem banka, rozebereme si specifika a strukturu banky. Podrobněji se zaměříme na jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém a závěrem si vysvětlíme základní dělení bank.

1.1 Peníze

Můžeme říci, že peníze pro nás představují do jisté míry běžnou součást našeho každodenního života. Podle P. A. Samuelsona můžeme peníze definovat následovně: **„Peníze jsou cokoli, co slouží jako běžně přijímaný prostředek při placení.“**¹ Dále peníze můžeme definovat podle S. Poloučka takto: **„Peníze definujeme jak aktivum, které je všeobecně uznáváno a přijímáno ekonomickými subjekty jako prostředek při provádění plateb za zboží, služby nebo úhradě jiných závazků.“**² Než však peníze došly do současné podoby, prošly značným vývojem. V historii měly peníze formu směnných komodit (mušle, drahé kovy, plodiny či dobytek), postupně se peníze vyvinuly do podoby papírových bankovek, kovových mincí a šekových účtů.

V minulosti, kdy neexistovaly peníze, docházelo k tzv. naturální směně. Naturální směna spočívala ve výměně jednoho statku za druhý. Prvními penězi v České republice (dále jen ČR) byly komoditní peníze. Nevýhodou těchto komodit bylo to, že se nedaly dělit a některé podléhaly zkáze (např. dobytek, víno a jiné lihoviny atd.). V 19. století (dále jen stol.) se komoditními penězi staly drahé kovy (zlato, stříbro). V dalších obdobích byly stále tyto vzácné kovy cennější a jejich vnitřní hodnota přestávala být významnou vlastností. Tím se komoditní peníze nahradily papírovými penězi.

Hlavní podstata peněz spočívá v tom, že si za ně můžeme koupit různé statky. Dané mince používáme jako drobné k papírovému oběživu. Tyto platidla představují peníze s nuceným oběhem, jsou tedy zákonným platidlem (podle zákona musí být peníze přijímány

---

¹ SAMUELSON, P. A., NORDHAUS W. D., *Ekonomie*, Praha: Svoboda, 1992, str. 226.

² POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. Karviná: Slezská univerzita, 2005, str. 49.

všemi danými subjekty jako prostředek úhrady dluhů). Dnešní doba je charakterizována existencí tzv. **bankovních peněz** – jde výhradně o bezhotovostní peníze. Bezhotovostní peníze jsou peníze, které existují na účtech a se kterými se dá disponovat prostřednictvím šeků a platebních karet. [7]

1.1.1 Základní funkce peněz

Mezi základní funkce peněz patří to, že: [12]

- slouží jako prostředek směny a umožňují placení za nákup zboží, služeb či splácení dluhu,
- slouží jako prostředek oceňování,
- používají se k uchování hodnot.

1.2 Banky

Banky jsou významnými subjekty tržní ekonomiky. Bankovní systém patří ke klíčovému makroekonomickým nástrojům, pomocí kterých lze ovlivňovat produkci, inflaci, nezaměstnanost a další ekonomické ukazatele. [7]

Banky jsou začleňovány do skupiny finančních zprostředkovatelů, tedy subjektů, které na ziskovém principu realizují tok finančních prostředků mezi ekonomickými subjekty. Základní formou bankovního zprostředkování je **přijímání vkladů** od ekonomických subjektů a jejich alokace ve formě **bankovních úvěrů**. Bankovní podnikání je realizováno na dvou základních, spolu souvisejících principech: [2]

- na principu návratnosti (nákup vkladů bankou i prodej peněz formou bankovních úvěrů),
- na principu ziskovosti (předpoklad existence banky na bankovním trhu – zisk).

Základní funkcí bankovních trhů je umožnit především tok peněžních prostředků mezi jednotlivými subjekty, to znamená těmi, co na straně jedné disponují s volnými penězi, a na straně druhé těmi, co mají nedostatek peněžních prostředků a finanční prostředky poptávají. Banky mohou podle různých situací vystupovat jednou jako poptávající a podruhé jako zprostředkovatelé.

Banky fungují ve své podstatě jako podniky. Mají ale řadu specifických rysů, které vyplývají z jejich postavení a významu v ekonomice, z jejich různorodé činnosti a z dalších okolností (např. vyplývají z národních tradic). Proto vedle ekonomického vymezení banky existuje i právní vymezení banky, které je v ČR řízeno zvláštním zákonem. V ČR existují dva zákony, které upravují tuto problematiku – **Zákon o bankách č. 21/1992 Sb.**, ze dne 20. 12. 1991 a **Zákon o České národní bance č. 6/1993 Sb.**, ze dne 17. 12. 1992. Zákon o bankách definuje banky jako právnické subjekty se sídlem na území ČR, mající formu akciové společnosti nebo státního peněžního ústavu a mají povolení přijímat vklady od veřejnosti a poskytovat úvěry. [7]

Aby tento právnický subjekt mohl nést označení banky a působit jako banka, musí získat požadovanou licenci. Udělení této bankovní licence je v kompetenci orgánu regulace a dohledu, kterým je zpravidla centrální banka, někdy v součinnosti s příslušnými ministerstvy či zřízenými vládními orgány. Základními obecnými požadavky na žadatele o bankovní licenci je požadována minimální výše zakladatelského kapitálu, obchodní a finanční plán banky, organizační a technické předpoklady pro výkon činnosti, morální bezúhonnost a odbornost vrcholových řídicích a kontrolních pracovníků banky. Banka tedy může podnikat pouze v rozsahu vyplývající z této licence. [1, 2]

1.2.1 Základní funkce banky

Mezi základní funkce banky patří zejména to, že:

- je finančním zprostředkovatelem (zprostředkovává kapitál a úvěry),
- zajišťuje bezhotovostní i hotovostní platební styk,
- emituje (vydává) bezhotovostní peníze.

Finanční zprostředkování provádějí banky na ziskovém principu. To znamená, že výchozí snahou je získat volné peněžní prostředky prostřednictvím vkladů věřitelů. Tyto vklady pak co nejefektivněji umístit v podobě úvěrů tam, kde budou nejlépe zhodnoceny.

Banky poskytují a vedou svým klientům účty, zajišťují tedy bezhotovostní i hotovostní platební styk. Zprostředkováním bezhotovostního platebního styku formou přeúčtování z účtu na účet umožňují klientům transakce bez potřeby převodu hotovostních peněz.

Hotovostní peníze může emitovat pouze centrální emisní banka. Emise bezhotovostních peněz znamená to, že banka přijme přes pokladnu volné peněžní prostředky od svého klienta. Tuto přijatou sumu připíše danému klientovi na účet jako jeho vklad a současně svůj závazek vůči němu. Tyto přijaté hotovostní peníze půjčí druhému klientovi jako úvěr. Předpokládá se, že tento druhý klient zaplatí hotovými penězi třetímu subjektu za nákup zboží. Třetí subjekt tyto peníze nepotřebuje a opět je odnese do banky, kde se znovu objeví jako vklad na jeho účtu. Banka vlastně emitovala další bezhotovostní peníze.

Při poskytování úvěrů jsou banky limitovány jednak svými vnitřními předpisy a limity, které vyplývají z finančního řízení banky, a jednak regulačními opatřeními centrální banky, které se zejména týká fungování bank – vytváření povinných minimálních rezerv, určování diskontní sazby, pravidla likvidity banky atd. [7]

1.2.2 Základní činnosti banky

Mezi základní činnosti banky patří podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů především to, že banky přijímají vklady od veřejnosti, poskytují úvěry, investují do cenných papírů na vlastní účet, zprostředkovávají finanční pronájem (leasing), provádějí platební styk a zúčtování, vydávají a spravují platební prostředky (platební karty, cestovní šeky), poskytují bankovní záruky, zabírají se otevíráním akreditivů, vydávají akcie, provádějí devizové obchody, obchodují na vlastní účet nebo na účet svého klienta s devizovými hodnotami a se zlatem, provádějí finanční makléřství, obstarávají inkasa, pronajímají bezpečnostní schránky, poskytují finanční poradenství, ukládají a spravují cenné papíry a další ceniny a vykonávají funkci depozitáře, atd. [6, 12]

1.2.3 Specifika banky

Při pohledu na banku jako na podnikatelský subjekt je nutné se zaměřit na její bankovní specifika. Téměř všechna specifika se odvíjí od určujících vlastností bank jako finančních zprostředkovatelů. Banka shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti, a tudíž: [5]

- mezi jejími zdroji mají významný podíl cizí zdroje,

- podnikání v tomto prostoru je ohodnoceno jako velice ziskové, tudíž je třeba regulovat nejen vstup do bankovního sektoru, ale i pohyb v něm, stejně jako případný výstup z bankovního sektoru,
- i přes ziskovost podnikatelských aktivit v bankovníctví nelze význam zisku jako cílové veličiny absolutizovat, na stejné úrovni jako zisk se nachází také likvidita a bezpečnost a z nich plyne také důvěra klientů,
- ve vztahu mezi bankou a klientem existuje asymetrie informací, slabší strana je zastoupená klientem, který nemusí být dostatečně kvalifikovaný, a tedy schopný se v bankovním prostředí orientovat a proto je na něj zaměřena v různých formách ochrana tohoto klienta,
- banka je subjektem, který ve finančním zprostředkování přebírá rizika svých klientů.

1.3 Struktura bankovníctví v České republice

Národní bankovní soustava představuje souhrn všech bank v ČR a také souhrn pravidel a norem k usměrňování jejich vztahů. Funkce a způsob fungování této bankovní soustavy je určen existujícím ekonomickým a právním systémem v dané zemi. Dalšími faktory ovlivňující fungování bankovní soustavy je systém vzájemných vazeb mezi jednotlivými bankami, rozvinutost finančního trhu, měnová stabilita, způsob regulace bank a řada dalších faktorů. [5]

Bankovní systém se člení podle různých hledisek. Z hlediska k provádění obchodu se bankovní systém člení na univerzální a oddělený.

V **univerzálním bankovním systému** mohou banky provádět komerční (např. poskytování úvěrů, zprostředkování platebního styku atd.) a investiční činnosti (např. investovat do finančních hodnot, jako jsou akcie nebo cenné papíry). Banky mohou provádět tyto činnosti dohromady. Tento systém je uplatňován v Evropské unii (dále jen EU) a také v ČR.

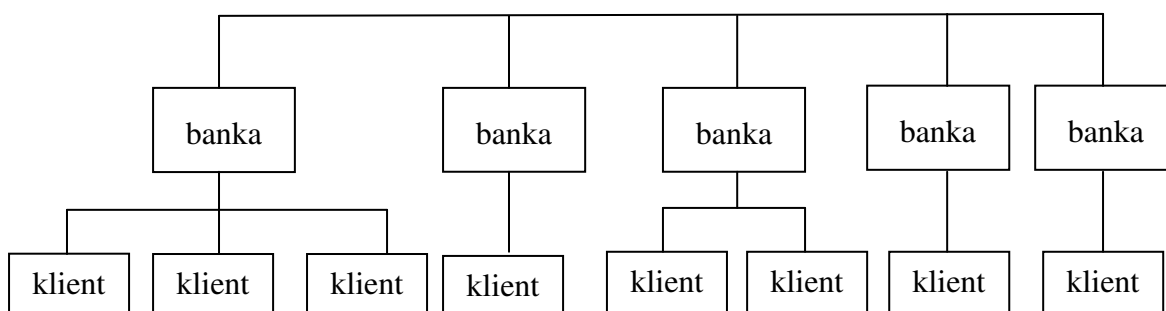
V **odděleném bankovním systému** je rozdělena část komerční od části investiční. Znamená to, že banka může provádět buď komerční, nebo investiční činnost. Ale nesmí tyto činnosti provozovat dohromady.

Nejčastěji se bankovní soustava člení podle makroekonomických a mikroekonomických funkcí, z čehož vyplývá její dělení na **jednostupňový a dvoustupňový bankovní systém**. [5]

1.3.1 Jednostupňový bankovní systém

Jednostupňový bankovní systém se vyznačuje absencí centrální banky plnící makroekonomické funkce. Tyto bankovní systémy stály na počátku vývoje bankovníctví jako takového. Postupem času docházelo ke specializaci a vyčlenění centrálních bank. Jednostupňové bankovní systémy jsou spojovány i s centrálně plánovaným ekonomickým systémem. Právě v tomto systému chybí centrální banka v roli stabilizačního činitele. Významnou roli v centrálně plánovaném hospodářství sehrála státní „monobanka“. Tato monobanka zajišťovala mikro i makrofunkce. [5, 12]

Obrázek 1: Jednostupňový bankovní systém

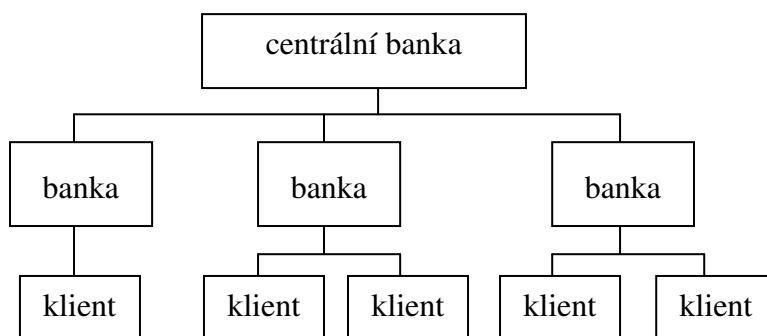
Pramen: PŮLMANOVÁ, S. Komerční bankovníctví v České republice, str. 39.

1.3.2 Dvoustupňový bankovní systém

V tržním hospodářství existuje dvoustupňový bankovní systém. Tzn., že centrální banka je se svými makroekonomickými funkcemi institucionálně oddělena od obchodních bank, které na rozdíl od centrální banky zajišťují mikroekonomické cíle. Zatímco hlavním cílem centrální banky je zajištění měnové stability, obchodní banky podnikají na základě ziskového principu. Tento dvoustupňový bankovní systém je charakteristický pro většinu tržních ekonomik.

Obchodní a jiné banky zde oproti jednostupňovému systému podnikají s penězi za účelem zisku (neboli za účelem maximalizace tržní ceny svých akcií) v širokém rámci, daném pravidly regulace a dohledu. V tomto systému nejsou banky omezovány ve svém rozhodování žádnými plány a jsou v zásadě zcela samostatné při svém rozhodování. Pro tento dvoustupňový bankovní systém je typický vyšší počet obchodních a dalších bank. [5, 12]

Obrázek 2: Dvoustupňový bankovní systém

Pramen: PŮLMANOVÁ, S. Komerční bankovníctví v České republice, str. 39.

1.4 Druhy bank³

V tržních ekonomikách je národní bankovní soustava dvojstupňovým bankovním systémem reprezentovaným centrální bankou a obchodními bankami, které je možno dále dělit do skupin podle různých kritérií.

Podle **právní formy** se banky člení na akciové společnosti (u nás většina bank), družstevní banky (kampeličky, úvěrová družstva) a osobní společnosti (jedná se o fyzické osoby, které si zřídí rodinné banky). Dále můžeme banky rozdělit podle **převažujících obchodů na:**

- komerční (obchodní) banky – přijímají úvěry, poskytují vklady,
- investiční banky – poskytují investiční úvěry ve vysokých hodnotách,
- univerzální banky – poskytují všechny bankovní činnosti,
- spořitelny – orientují se na drobné klienty, převážně na fyzické osoby, malé až střední podnikatele, poskytují vklady, úvěry a zprostředkovávají platební styk pro obyvatelstvo,

³ Tato kapitola je zpracována s využitím literatury [12, 14].

- retailové banky – orientují se na drobné podniky, malé klienty, poskytuje spoustu obchodů za přijatelné ceny,
- wholesale banky – orientují se převážně na velké klienty,
- hypotéční banky – specifický druh banky, vydává hypotéční zástavní listy, vydává hypotéční úvěry,
- stavební spořitelny – zaměřují se na stavební spoření, poskytují půjčky jak fyzickým tak právnickým osobám,
- splátkové banky,
- depozitní banky – které se soustřeďují na sběr vkladů,
- clearingové banky – specializují se na pohledávky a závazky ostatních bank,
- úvěrová družstva – družstva, které pro podporu hospodaření svých členů provozuje finanční činnosti, jimiž se rozumí zejména přijímání vkladů a poskytování úvěrů, ručení a peněžní služby v různých formách, atd.

2 Základní principy bankovníctví

V tomto bodě se zaměříme především na rozdělení bankovních obchodů, vysvětlíme si základní charakteristiku aktivních a pasivních obchodů a v neposlední řadě se zaměříme na běžný účet, kde si řekneme jeho praktické využití, jeho založení a také zrušení.

2.1 Rozdělení bankovních obchodů

Banky převážně obchodují s finančním kapitálem. Můžeme říci, že banky jako podnikatelské subjekty poskytují svým klientům finanční služby. O těchto službách, které banky provádějí svým klientům, hovoříme jako o bankovních produktech. Tyto produkty, které banky poskytují, se člení z různých organizačních a pracovních potřeb svých klientů a z dalších různých hledisek, např. podle segmentace trhu. Základním hlediskem tohoto členění bankovních obchodů je jejich odraz v **bilanci banky**. [7]

2.1.1 Bilance aktiv a pasiv

Bilance aktiv a pasiv je účetní výkaz, který podává informaci o struktuře majetku banky a struktuře zdrojů sloužících k financování tohoto majetku. Bilance banky vyjadřuje stav majetku a zdrojů k určitému okamžiku. Musí být účetně vyrovnaná, musí tedy platit, že celková účetní hodnota aktiv je rovna k celkové hodnotě pasiv. [2]

Tabulka 1: Základní struktura bilance banky

Aktiva	Pasiva
1. Pokladní hotovost	1. Závazky k bankám
2. Vklady u centrální banky	2. Závazky ke klientům
3. Státní pokladniční poukázky a poukázky centrální banky	3. Závazky z dluhových cenných papírů
4. Pohledávky za bankami	4. Rezervy
5. Pohledávky za klienty	5. Ostatní pasiva
6. Cenné papíry	6. Základní kapitál
7. Majetkové účasti	7. Kapitálové fondy
8. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	8. Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku
9. Pohledávky z upsaného ZK	9. Emisní ážio
10. Ostatní aktiva	10. Podřízený dluh
	11. Nerozdělený zisk z předchozích období

Pramen: KAŠPAROVSKÁ, V. Řízení obchodních bank – vybrané kapitoly, str. 4.

Pokladní hotovostí, která reprezentuje stranu aktiv, rozumíme souhrn hodnot bankovek a mincí v tuzemské nebo zahraniční měně v držení banky. [15] Vklady u centrální banky představují část těchto vkladů, které mají podobu povinných minimálních rezerv. Zbylou část vkladů tvoří tzv. dobrovolné rezervy u centrální banky. Cílem tvorby je zajištění likvidity banky. [2] Státní pokladniční poukázky a poukázky centrální banky představují téměř bezriziková aktiva, která banka drží zpravidla za účelem posílení likvidity či snížení rizikovosti svého portfolia. [16] Pohledávky za bankami zachycují všechny pohledávky, které nemají formu cenných papírů. Tyto pohledávky vyplývají z obchodů s ostatními bankami a

pohledávky za klienty vyjadřují veškeré pohledávky za nebankovní subjekty. [7] Cenné papíry v bilanci banky zahrnují jednak obchodovatelné dluhopisy a jednak majetkové cenné papíry. Banka je drží za účelem obchodování. [16] Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek potřebuje banka především ke své činnosti. Do tohoto majetku patří také hodnota budov bank, vnitřního zařízení, materiálových zásob, pohledávky apod. [15] Pohledávky z upsaného ZK představují pohledávky za akcionáři, které vyplývají z upsaného a dosud nesplaceného ZK akcionáři banky. [7] Do ostatních aktiv banky řadíme zlato, ostatní pokladní hodnoty, drahé kovy, kladnou reálnou hodnotu derivátů a pohledávky banky vůči jiným právnickým a fyzickým osobám atd. [15]

Pasiva banky můžeme rozdělit na vlastní a cizí zdroje. Cizí zdroje jsou především tvořeny příjmy, které banky získávají od svých věřitelů k časově omezenému použití na úvěrovém principu. Cizí zdroje jsou zastoupeny především závazky, rezervami a dluhy. Vlastní zdroje jsou tvořeny vkladem majitelů banky a zdroji, které banky vytvořily svojí vlastní činností. Do vlastních zdrojů patří především základní jmění, kapitálové fondy, rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku a také nerozdělený zisk. [7] Závazky k bankám zachycují úvěry a vklady od jiných bank. [2] Závazky ke klientům zahrnují veškeré závazky, které banky dluží nebankovním klientům. Tyto závazky mají převážně formu vkladů. [7] Závazky z dluhových cenných papírů vykazují bankou emitované dluhopisy, jejichž emisí získává zdroje k financování svých aktiv. [2] Rezervy představují povinné minimální rezervy. Jsou to cizí zdroje. Jsou to také hotovostní aktiva, které banka udržuje podle zákonných předpisů, a jejich výše je stanovena určitým procentem z vkladů. Hlavní funkcí těchto rezerv je zajištění likvidity banky a nástroj měnové politiky centrální banky. [15] Podřízený dluh je specifickým zdrojem v tom smyslu, že představuje přechod mezi cizími a vlastními zdroji.⁴ [2] Základní jmění vyjadřuje souhrn všech hodnot kapitálových vkladu akcionářů dané banky. [7] Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku zahrnují vlastní zdroje banky, které se tvoří ze zdaněného zisku. Tvorba těchto částí má zákonný charakter. [2] Kapitálové fondy jsou fondy, které banka tvoří z jiných zdrojů než z bankovního zisku, např. dotacemi. [2] Emisní ážio je rozdíl mezi akcií v nominální hodnotě a akcií v emisní hodnotě. Můžeme také říci "emisní příplatek". [16] Nerozdělený zisk z předchozích let může být po splnění zákonem stanovených podmínek součástí vlastních zdrojů banky. [2]

---

⁴ Při splnění předem určených podmínek je podřízený dluh považován za součást kapitálu banky pro potřeby kapitálové přiměřenosti.

2.1.2 Bankovní produkty

Na základě vztahu k bilanci banky rozeznáváme tyto bankovní produkty:

- bankovní obchody, které se v bilanci banky odrážejí – bankovní obchody aktivní a pasivní,
- obchody, které v ní svůj odraz nenaleznou – obchody bilančně neutrální

Aktivní obchody se odrážejí na straně aktiv, jak už to plyne z jeho názvu. Banka při nich vystupuje v postavení věřitele, vznikají tím bance různé pohledávky nebo vlastnická práva (např. nákup majetkových cenných papírů). Je obvykle s nimi spojen příjem úroku. Typickou formou aktivního obchodu je tedy poskytování úvěrů.

Pasivní obchody se odrážejí na straně pasiv. Banka se zde nachází v postavení dlužníka, vznikají tedy bance závazky. Zahrnují se sem převážně obchody, kdy banky získávají na úvěrové bázi cizí kapitál. Typickou formou pasivního obchodu je vklad. S pasivními obchody je spojeno tedy vyplácení úroků.

Můžeme tedy shrnout, že jak aktivní tak i pasivní obchody jsou tedy do jisté míry spojeny s přijímáním, resp. s vyplácením úroků. Proto jsou také do jisté míry označovány jako obchody na bázi úrokového rozdílu. Tento úrokový rozdíl se nazývá **úroková marže**.

Tabulka 2: Výpočet úrokové marže

$\text{úroková marže} = \text{přijaté úroky} - \text{vyplacené úroky}$
--

Pramen: ŠENKÝŘOVÁ, B. Bankovníctví 1, str. 36.

Bankovní obchody, které se neodrážejí v bilanci banky, se nazývají mimobilanční neboli neutrální bankovní obchody. Banky se v tomto případě nenachází ani v dlužnickém, ani ve věřitelském postavení. Výnosem z těchto obchodů nejsou úroky, ale banka za jejich provádění inkasuje různé poplatky a provize. Klasickým příkladem mimobilančních obchodů jsou poradenské služby, služby v oblasti platebního styku. [17, 19]

2.2 Běžný účet jako základní bankovní produkt

Běžný účet je základním a výchozím bankovním produktem obchodních bank. Běžný účet je chronologicky vedený záznam o vzájemných peněžních pohledávkách a závazcích mezi klientem a bankou. Obchodní zákoník charakterizuje běžný účet jako účet platebního styku. Dále o běžném účtu můžeme říci, že je základním bankovním nástrojem pro správu našich financí. Jeho primárním účelem je umožnit hospodaření s peněžními prostředky prostřednictvím některého z bankovních domů – tedy bezhotovostně. Neměl by však běžný účet sloužit jen k prostému skladování peněz, ale spíše by měl také přispět k snadnější manipulaci. [20]

2.2.1 Praktické využití běžného účtu

Peníze můžeme na účet vkládat buď v hotovosti na přepážce banky, nebo převodem z jiného účtu. Prostředky lze obdobně z účtu získat zpět. Existují v podstatě tři základní způsoby užití běžného účtu: [20]

- výběr hotovosti z bankomatu či na přepážce,
- platba kartou při nákupu,
- bezhotovostní převod na jiný účet (spořicí účet, účet penzijního připojištění, účet podílového fondu, nebo třeba účet firmy, u které nakupujeme po internetu).

2.2.2 Založení běžného účtu

Banky vedou běžné účty jak pro fyzické, tak i právnické osoby, pro podnikatele i pro občany. Běžné účty jsou vedeny v korunách českých nebo v cizích měnách, např. EUR, GBP atd. Běžný účet v cizí měně se nazývá devizový běžný účet. Banky tedy vedou účty v těch měnách, ve kterých jsou stanoveny úrokové sazby.

Banky zřizují svým klientům běžný účet na jejich podnět a na základě písemné smlouvy o zřízení a vedení běžného účtu v příslušné měně.

Při uzavírání běžného účtu se banky řídí právními normami, a to zejména **Obchodním zákoníkem a všeobecnými obchodními podmínkami**, kterými se stanoví zásady vedení tohoto účtu. Při uzavírání běžného účtu musí klient předložit svoji totožnost.

Fyzická osoba překládá svoji totožnost platným průkazem (občanským průkazem, cestovním pasem, povolením k trvalému pobytu v ČR). Dále fyzická osoba předkládá navíc doklad o oprávněnosti k podnikatelské činnosti (živnostenský list, koncesní listinu).

Právnícká osoba předkládá bance doklad osvědčující jejich právní subjektivitu (výpis z obchodního rejstříku, zakladatelskou listinu, průkaz totožnosti člena statutárního orgánu právnické osoby).

Všechny tyto doklady, které jsem zde zmínila, musejí být předloženy v originále, přípustné jsou pouze notářem ověřené kopie. [7, 20]

Smlouva o zřízení a vedení běžného účtu musí mít podle zákona písemnou formu. V této smlouvě dojednávají banka s klientem zejména: [22]

- **den**, ke kterému se účet zřizuje a od něho je klient oprávněn disponovat s peněžními prostředky na tomto účtu,
- **měnu**, ve které je tento účet veden,
- **způsob disponování s peněžními prostředky** na běžném účtu.

2.2.3 Zrušení běžného účtu

Zrušení běžného účtu se provádí těmito níže uvedenými způsoby: [7]

- **uplynutím doby**, na kterou byl účet zřízen,
- **splněním účelu**, pro který byl zřízen,
- **dohodou**,
- **výpovědí** kterékoli ze smluvních stran.

3 Hodnocení výkonnosti, rentability či efektivnost banky, rizika

V této kapitole se zaměřím především na vysvětlení pojmu likvidita, solventnost, rentabilita banky a její rizikovost.

3.1 Likvidita, solventnost a rentabilita banky

K elementárním zásadám bankovníctví patří řízení aktiv a pasiv banky s cílem zajistit likviditu, solventnost a rentabilitu bank z hlediska: [5]

- řízení vztahů vlastního a cizího kapitálu,
- řízení aktiv, jejich likvidnosti, výnosnosti a rizikovosti,
- řízení vztahů aktiv, pasiv a podrozvahových operací.

3.2 Rizikovost banky

Jedním ze zvláštních rysů bank je to, že působí ve specifickém prostředí peněz, ovlivňují peněžní zásobu a jsou jí samy ovlivňovány, stejně jako monetární politikou. Poskytování úvěrů a přijímání vkladů, jako hlavních produktů bank, představuje zvláštní aktivity, kdy se prodávají a kupují nestandardní nebo obtížně převoditelné kontrakty – půjčky a vklady. V mezidobí, po poskytnutí úvěru, jsou banky vystaveny **úvěrovému, likviditnímu, platebnímu a často i úrokovému riziku**, v případě měnových transformací též riziku **příslušných zemí a riziku měnovému**. Úroková, měnová, akciová a komoditní rizika patří do skupiny **tržních rizik**. Provozní rizika bank patří do skupiny **operačních rizik**. Všechna tato rizika se bezprostředně promítají v proměnlivé výnosnosti bank při oceňování i v metodách bankovního dohledu. Uvedená rizika také prohlubuje mimořádně nízký podíl vlastního kapitálu na celkových aktivech banky. [5]

3.3 Pojetí rentability či efektivity banky

Rentabilitou vyjadřujeme řízení banky s cílem maximalizovat její hodnotu pro akcionáře v podmínkách rizika. Znamená to tedy maximalizovat aktivity, které vytvářejí hodnotu a minimalizovat aktivity, které ji ničí. Současně to znamená, že bankovní systém se zabývá rizikem a řídí ho tak, aby maximalizoval zisk. [5, 6]

4 Vývoj bankovního sektoru a jeho regulace

V tomto bodě se zaměříme na obecný vývoj v bankovním sektoru. Dále si rozebereme bankovní dohled a bankovní regulaci v ČR, kde si vysvětlíme jejich rozdíly a nástroje používané k bankovní regulaci.

4.1 Proč regulovat bankovní sektor

Existují tři základní důvody pro regulaci trhu. V první řadě je to existence přirozeného monopolu (což však není výhradně aplikováno na bankovní sektor). Dále selhání trhu může způsobit negativní externalitu, kdy prostřednictvím dominového efektu způsobuje úpadek jedné banky systémovou krizí celého bankovního systému. Třetím a posledním důvodem pro regulaci trhu je existence asymetrických informací.

Negativní externalita a problém asymetrických informací jsou hlavními faktory, které ospravedlňují regulaci bankovního systému. Spotřebitelé nedisponují dostatečnými informacemi, nedovedou posoudit hospodaření daných bank a nemají takovou znalost o finančních produktech a službách, které by spotřebitelům umožnily rozlišit rizikovost jednotlivých bank. Argument ochrany vkladatelů je však vždy do jisté míry rozhodující – jednotliví klienti musí být chráněni, protože mají jen omezené možnosti získat dostatečné informace o ekonomické situaci bank, a přijmout tím kvalifikované rozhodnutí, kam uložit své dané úspory.

Asymetrie informací je v bankovním sektoru diametrálně citlivější, než v jiném odvětví. Banky mají ve svých bilančních rozvahách neobchodovatelná aktiva (úvěry), ohodnocení

kvality úvěrového portfolia bank a tedy rozlišení mezi dobrou a špatnou bankou je pro spotřebitele velice obtížné. Ochraňovat se tedy musí nejen vkladatel, ale i spotřebitel obecně, neboť nesčetnými bankovními praktikami při poskytování úvěrů a jiných bankovních činnostech jsou postiženy nejen klienti dané banky, ale všichni klienti banky. [4]

Mezi argumenty pro regulaci bankovního sektoru ze strany státu patří zejména to, že:⁵

- vláda akceptuje zodpovědnost za stabilitu a zdraví finančního systému, snaží se kontrolovat rizika spojené s bankovním sektorem a finančním trhem, kromě toho dohlíží na platební systém,
- vláda akceptuje zodpovědnost za provádění měnové politiky, ovlivňuje jak nabídku peněz tak i výši úrokových sazeb,
- vláda se snaží o zajištění spolehlivosti a důvěryhodnosti vkladatelů v bankovním systému,
- některé vlády se mohou snažit o zásahy do struktury bankovního systému a tím omezit určitou koncentraci bank, tedy vliv na ekonomiku.

Existují i zastánci liberálního směru, kteří buď zcela odmítají regulaci bankovního sektoru, nebo ji v určité dostačující míře minimalizují. Odpůrci regulace tvrdí, že pojištění vkladů bank může vést k situaci, kdy banky provádějí rizikovější operace jako důsledek morálního hazardu, což následně vyvolává další regulaci. [4]

Závažným argumentem proti regulaci bankovního sektoru jsou i vysoké náklady samotné regulace, které každým rokem rostou. Regulace bankovního sektoru zvyšuje administrativní zátěž centrální banky, vlády a dalších orgánů. [4]

4.2 Nástin dějin bankovníctví⁶

Bankovníctví vzniklo v Itálii ve druhé polovině 13. století (dále jen stol.) a jeho rozvoj úzce souvisel s rozvojem obchodu. Různé druhy peněz, výměna těchto peněz a možnost arbitráží mezi jednotlivými měnami se začínali objevovat společně se vznikem finančních dokumentů (např. směnka).

---

⁵ LASTRA, R. M., *Central Banking and Banking Regulation*. London: LSE, 1996, str. 75.

⁶ Tato kapitola je zpracována s využitím literatury [4].

Za nejstarší banku lze považovat banku Bance Monte die Paschi di Siena, která měla sídlo v Itálii a byla založená roku 1472. K jejím činnostem patřilo zejména to, že přijímala vklady od soukromých osob a od veřejných institucí a poskytovala úvěr proti zástavě, obchodovala se směnkami, směnovala valuty a podnikala v zahraničí.

V Českých zemích začínaly působit první banky na počátku 19. stol. V roce 1824 byla v Praze založena Česká spořitelna, v roce 1847 začala také v Praze působit filiálka rakouské National Bank. V dalším období byla založena díky liberálním požadavkům na zakládání bank celá řada nových bankovních domů (např. v roce 1868 Živnostenská banka), část z nich ale doplatila, neboť bankovní sektor byl ovlivněn zvláště burzovním krachem v roce 1873. V letech 1873 – 1883 bylo založeno 6 bank, zatímco 99 bankovních ústavů zkrachovalo.

Na počátku 20. stol. se české bankovníctví vyvíjelo úspěšně. Přestože se některé banky v tomto období dostaly do potíží, stabilita bankovního systému nebyla ohrožena. Stejně tak tomu bylo v období první světové války. Další formování bankovního sektoru nastalo v roce 1918 se vznikem Československé republiky. Nový stát musel urychleně řešit také finanční problémy, jimiž bylo budování měny nového státu a měnové odluky.⁷

Zásadní změnu v bankovníctví představovala centrální banka. Mezi její výhradní úkoly patřilo zejména výhradní právo vydávat bankovky a udržovat směnný kurz k zahraničním měnám. Národní banka Československá zahájila svoji činnost 1. dubna 1926.

Při vzniku první republiky bylo u nás přes 301 obchodních akciových bank. Jejich počet se ale výrazně snížil v letech 1922 – 1923. Před krizí tedy v roce 1929 zůstalo v Československu 114 akciových bank. V roce 1938 existovalo v českých zemích kolem 120 bank a bankovních domů. Zásadní postavení v tomto roce měla Živnobanka. Tato banka měla širokou klientelu mezi podnikateli a drobnými živnostníky, angažovala se převážně v zemědělství. Peněžní a kapitálový trh, stejně jako bankovní a nebankovní sektor, byly v předválečném Československu na úrovni vyspělých tržních ekonomik.⁸

V období okupace se počet bank výrazně snížil. Akciový kapitál českých bank byl převeden pod kontrolu německých vlastníků, a tam kde to nebylo možné např. pro velký

---

⁷ ŠŮLA, J. *Přehled československé měny v letech 1918- 1989*. In *Měnové systémy na území Českých zemí*. Opava, Praha: SU-ČNB, 1995, str. 15 – 16.

⁸ MERVART, J. *České banky v kontextu světového vývoje*. Praha: LN, 1998, str. 35.

rozptyl vlastníctví, bylo překročeno k násilné likvidaci. Zastavena byla činnost i mnoha drobných peněžních ústavů.⁹ Tendence snižování počtu bankovních institucí pokračovala i po roce 1945 s tím, že došlo ke znárodnění akciových bank a soukromých pojišťoven. Centralizační tendence byla dovršena v roce 1950, kdy byla zrušena Národní banka Československá a byla založena Státní banka československá. Jednalo se o zásadní systémovou změnu, neboť kompetence Státní banky československé se odvíjely od kompetencí vlády a banka pozbyla nezávislosti úřední měnové instituce.¹⁰ V tomto období byly zrušeny kromě zdravotní a škodní pojišťovny i všechny nebankovní finanční instituce.

Od 1. 1. 1990 vstoupily v platnost dva zákony. Zákon č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé, a zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách. Tyto zákony daly předpoklad pro fungování bankovního systému. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách vstoupil v platnost k 1. 2. 1992. Tento zákon posunul charakter bankovního sektoru dále ve směru charakteristickém a běžném pro bankovní systém ve světě – tendence k univerzalizaci bank i ostatních finančních institucí a snaha jednat s depozitními institucemi jako s jednou skupinou v legislativě i regulaci.¹¹

Na počátku roku 1990 bylo v Československé federativní republice (dále jen ČSFR) 5 bank, ke konci roku 1991 už 24 bank. Tento počet bank se rychle zvyšoval do roku 1993, potom několik let počet bank stagnoval a v roce 1997 docházelo k postupnému snižování jejich počtu. Ke konci roku 2005 tvořilo bankovní soustavu v ČR 36 bank a poboček zahraničních bank. Většina kapitálu bank je v rukou zahraničního kapitálu.

Výrazné zpomalení bank v roce 1994 bylo způsobené především regulativními opatřeními centrální banky. Postupně se však její požadavky na kapitál a na ostatní požadavky bankovního podnikání podstatným způsobem zpřísnilo. Jednalo se převážně o požadavky k udělení licence a zahájení činnosti bank. Česká národní banka (dále jen ČNB) neudělovala licence ani renomovaným zahraničním bankám, neboť mínila, že v ČR je příliš mnoho bank. V roce 1994 se v ČR vydalo povolení k činnostem pouze 4 stavebním spořitelnám, v roce 1995 získala jediné povolení Česká exportní banka. V roce 1997 byla udělena licence dceřiné

⁹ PŮLPÁN, K. *Nástin českých a slovenských hospodářských dějin do roku 1990*. II. díl. Praha: UK, 1993, str. 371 – 372.

¹⁰ JIRÁSEK, Z. *Základní tendence vývoje československého měnového systému v letech 1945 – 1953*. In *Měnové systémy na území Českých zemí*. Oprava: Praha: SU-ČNB, 1995, str. 93.

¹¹ POLOUČEK, S., *Bankovnictví*. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 40.

společnosti WestDeutsche Landesbank, avšak v roce 1998 této bance byla licence odebrána. Žádná nová licence nebyla udělena v letech 1998 – 2004.

K založení banky v ČR je nutné mít povolení vydané ČNB. Banku může podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, založit pouze právnická osoba se sídlem v ČR, která přijímá vklady od veřejnosti a poskytuje úvěry. ČNB dále stanovuje, že při vzniku banky je požadováno složit na účet ČNB základní jmění ve výši alespoň 500 mil. Kč.

Níže uvedená tabulka ilustruje rozdělení bank v jednotlivých letech od roku 1993 do roku 2005. Tyto uvedená data znázorňují trend razantního úbytku malých bank oproti vzniku bank střední velikosti.

Tabulka 3: Počet bank v České republice

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Banky celkem	52	55	55	53	50	45	42	40	38	37	35	35	36
Velké banky	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4
Střední banky	2	5	10	9	13	12	12	11	10	9	10	10	10
Malé banky	32	30	24	19	13	12	9	8	8	9	6	6	5
Pobočky zahraničních bank	7	8	10	9	9	10	10	10	9	9	9	9	11
Stavební spořitelny	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Banky v nucené správě	1	1	0	5	4	0	0	1	1	0	0	0	0
Počet odebraných licencí	0	1	4	6	10	18	21	23	25	27	29	30	31

Pramen: POLOUČEK, S. Bankovníctví, str. 41.

4.3 Regulace a dohled v bankovním sektoru

Bankovní regulace ze strany vlády nebyla cílená, ale vznikla v mnoha případech jako reakce na úpadky jednotlivých bank a bankovní krize. Bankovníctví bylo v minulosti a v současnosti vysoce regulovaným odvětvím a s vysoce regulovanou činností. Tento fakt bývá zdůvodňován jak významem stability bankovního sektoru pro stabilní ekonomiku jako celek, tak specifičností bankovní činnosti, tedy tím, že banky hospodaří s cizími zdroji. I krach určitých bank může mít negativní dopady nejen výhradně na bankovní sektor, ale v mnohých případech i na celou ekonomiku. Krach každé banky znamená také snižování nabídky peněz v ekonomice, a tudíž vede k poklesu výdajů, ke snížení zaměstnanosti, snížení výroby a důchodů. [2]

4.4 Cíle a nástroje bankovní regulace¹²

Cíle a nástroje bankovní regulace představují do jaké míry (do jakého rozsahu) bankovní sektor regulovat, jak často a s jakými nástroji. Regulace může být jak přímá, tak i nepřímá, může být používáno administrativních nebo ekonomických nástrojů. X. Freixas a J. C. Rochet¹³ klasifikují nástroje regulace do šesti skupin:

- úrokové stropy na depozita,
- restrikce na bankovní licence a fúze,
- restrikce na portfolio,
- pojištění depozit,
- požadavky na kapitál,
- monitorování.

Regulativní opatření bývají také rozdělována na pozitivní opatření, která podporují a povzbuzují určité ekonomické a bankovní aktivity, a negativní opatření, které zakazují určité druhy činnosti nebo nabídku některých produktů.

---

¹² Tento oddíl je zpracován s pomocí literatury [2, 5].

¹³ FLEIXAS, X., ROCHET, J. C. *Microeconomics of Banking*. Cambridge, MA, London, England: MIT Press, 1998, str. 259.

Cíle bankovní regulace a dohledu jsou často definovány obecně. Zahrnují však především zajištění měnové stability, ochranu vkladatelů a spotřebitelů, omezení informační asymetrie i morálního hazardu, současně mají napomáhat k vytváření stabilního, efektivního a transparentního finančního systému. Znamená to tedy vytváření prostoru pro tržní mechanismy, které by měly udržovat dlouhodobou stabilitu finančního systému.

Mezi bankovní regulací a dohledem je řada rozdílů. **Bankovní regulaci** můžeme definovat jako soubor pravidel a nástrojů, kterými se regulované subjekty řídí. Tyto pravidla jsou buď ukotveny v zákonných normách schválených parlamentem, nebo v podzákonných normách.

Regulací se tedy rozumí stanovení určitých podmínek a pravidel k podnikání v příslušné oblasti bankovníctví, a to jak zákonodárními orgány, tak dalšími legislativou pověřenými institucemi.

Regulace musí být efektivní a musí nejen zajišťovat stabilitu finančního systému, ale také jeho efektivnost a vytvářet prostor pro efektivní činnost všech subjektů na finančním trhu působících.

Bankovní dohled můžeme také do jisté míry definovat jako proces zahrnující pět základních oblastí. Zahrnuje licenční politiku, vlastní dohled nad finančními institucemi, krizový management, pojištění vkladů a likvidaci bank. Orgány daného dohledu musí mít možnost určitým způsobem ovlivnit a postihnout instituce, nad kterými vykonávají dohled. Kromě sankcí mají orgány dohledu také obvykle právo stanovit, jak budou zjištěné nedostatky odstraněny.

Bankovní dohled kontroluje obezřetné chování bank celou řadou způsobů. Nejdůležitější informace o zdraví bank a jejich obezřetné obchodní politice získává bankovní dohled prostřednictvím výkazů, které banky musejí pravidelně zasílat bankovnímu dohledu. Tým expertů poté pečlivě tyto údaje zkontroluje a analyzuje. Bankovní dohled vyhodnocuje zdraví a provádí jejich rating – zkoumají banku na základě posouzení pěti oblastí (kapitálové přiměřenosti, kvality aktiv, managementu banky, kvantitativní a kvalitativní analýzy výnosů a likvidity banky). Bankovní dohled také provádí kontrolu a inspekci bank na místě.

4.5 Bankovní regulace v České republice

V ČR je centrální bance v hlavě šesté Ústavy, nazvané ČNB, stanoven úkol péče o stabilitu měny (ne úkol zajišťovat stabilitu měny). Od 1. 1. 1990 byl přitom v České, respektive v Československé republice zaveden dvoustupňový bankovní systém. Státní banka Československá se stala bankou bank, emisní činnost byla oddělena od obchodně podnikatelské činnosti. [2]

Zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů, který v souvislosti s rozdělením ČSFR stanovuje centrální banku na území ČR, řadí ČNB mezi nejvíce nezávislé centrální banky na světě. Tyto její nezávislé prvky jsou dány Ústavou, podle níž je v čele ČNB bankovní rada. Členy bankovní rady jmenuje prezident republiky, k tomuto návrhu není třeba souhlas vlády. Úkolem ČNB je jak péče o stabilitu měny a uskutečňování měnové politiky, tak provádění dohledu nad bankovním systémem. V této oblasti je ČNB relativně samostatným subjektem, tak jako centrální banky ve většině ekonomicky vyspělých zemí. [5]

5 Analýza Komerční banky, a. s. a České spořitelny, a. s.¹⁴

Pro praktický náhled na současný bankovní sektor v ČR uvádím v této analýze dvě konkrétní bankovní instituce (Komerční banku, a. s. a Českou spořitelnu, a. s.). Na bankovním trhu ČR působí i další významné banky, např. GE Money Bank, a. s., Raiffeisenbank, a. s., ING Bank N. V., Volksbank CZ, a.s. Pro svoji analýzu jsem si vybrala právě Komerční banku, a. s. (dále jen KB), která je jedna z nejvýznamnějších bankovních institucí, a která se v posledních ročnících vždy umístila do třetího místa v soutěži Banka roku, a Českou spořitelnu, a. s (dále jen ČS), která je s počtem svých klientů největší bankou na českém trhu.

Nejprve tyto banky na úvod představím, uvedu jejich podstatu, jejich vznik a historii, předmět podnikání a rozbor nabídky jejich služeb. V závěru této praktické analýzy nastíním problematiku současné finanční krize. Uvedu, co ji zapříčinilo, jaký má dopad na ČR a jaký

---

¹⁴ Tato kapitola je zpracována s použitím literatury [8, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29].

má dopad na tyto dvě bankovní instituce. Poté provedu analýzu hospodaření těchto dvou bank za rok 2009. Uvedu také novinky, které banky i přes působení krize přinesly, neopomenou ani jejich předpokládaný budoucí vývoj.

5.1 Komerční banka, a. s.

KB je mateřská společnost skupiny KB, která je tvořena devíti společnostmi a je součástí mezinárodní skupiny Sociétés Générale, a. s. (dále jen Sociétés Générale). Skupinu KB tvoří stavební spořitelna, penzijní fond, spotřební financování, pojištění, podnikové služby a ostatní. KB patří mezi nejvýznamnější bankovní instituce v ČR a v regionu střední a východní Evropy.

Předmětem podnikání KB zapsaným v obchodním rejstříku je především přijímání vkladů od veřejnosti, poskytování úvěrů, investování do cenných papírů na vlastní účet, finanční pronájem (finanční leasing), platební styk a zúčtování, vydávání a správa platebních prostředků, např. platebních karet, cestovních šeků. Dále poskytování záruk, otevírání akreditivů, obstarávání inkasa, poskytování investičních služeb, obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem, finanční makléřství, směnářská činnost, výkon funkce depozitáře, poskytování bankovních informací, pronájem bezpečnostních schránek, správa a údržba nemovitostí, činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických subjektů atd.

5.1.1 Historie

KB byla založena v roce 1990 jako státní instituce vyčleněním obchodní činnosti z bývalé Státní banky československé a v roce 1992 byla transformována na akciovou společnost. Od jejího vzniku jsou akcie kótovány na Burze cenných papírů Praha a také ve RM-Systému. Globální depozitní certifikáty zastupující akcie KB jsou obchodovány na Burze cenných papírů v Londýně od roku 1995. V roce 2001 koupila Sociétés Générale státní 60 % podíl v této bance. Po této privatizaci začala KB kromě své tradičně silné pozice na trhu podniků a municipalit výrazně rozvíjet své aktivity také pro individuální zákazníky a drobnější podnikatele. Součástí rozvoje retailových aktivit byl i nákup zbývajících 60 %

podílu v Modré pyramidě stavebního spoření, a. s., kterým KB získala plnou kontrolu nad třetí největší stavební spořitelnou v ČR.

5.1.2 Produkty a služby

Proto, abych mohla nastínit charakteristiku KB, její postavení, cíle a zaměření, uvádím v následující části konkrétní rozbor její rozsáhlé nabídky produktů a služeb. KB své služby rozdělila do pěti segmentů dle cílového trhu na území ČR (segment „Občané“, „Mládež a studenti“, „Podnikatelé a menší firmy“, „Podniky“ a „Místní správa a samospráva“).

Pro segment „**Občané**“ nabízí KB širokou škálu produktů a služeb z různých oblastí. Např. se jedná o oblasti, kdy daný klient potřebuje platit, půjčit si peníze, zhodnotit peníze, pojistit se, zabezpečit se a bydlet. Jestliže klient potřebuje platit, KB mu nabídne mnoho příslušných služeb, při kterých může daný klient zrealizovat svoji platbu, např. různé druhy platebních karet, a také různé formy účtu (Perfekt konto, Ideal konto). Pokud si klient potřebuje od banky půjčit peníze, KB mu nabídne různé druhy úvěru podle jeho individuálních potřeb. Při zhodnocení peněz KB nabízí svým klientům různé typy spoření na budoucnost (Perfektní spoření), na děti (Dětské konto), na důchod (Penzijní připojištění). V oblasti pojištění a krytí rizik nabízí různé pojistné produkty, např. autopojištění, pojištění majetku, cestovní pojištění. Z oblasti bydlení nabídne KB svému klientovi různé druhy hypotečních úvěrů (Flexibilní hypotéka, Hypotéka Dopředu Dozadu, Stavební spoření, atd.)

Z takto široké nabídky pro tento segment osobně hodnotím, že KB přes prvotní zacílení se hlavně na korporátní klientelu vnímá tuto část trhu jako velmi důležitou oblast pro celkovou prosperitu a její další rozvoj.

Pro segment „**Mládež a studenti**“ poskytuje KB různé služby v případech, kdy takový klient potřebuje platit, půjčit si peníze, zhodnotit peníze, pojistit se a zabezpečit se. Těmto klientům nabízí KB širokou škálu běžných účtu (G2), platebních karet a různé formy přístupů k těmto účtům (Expresní linka, Mojebanka).

Děti a studenti získali v roce 2009 od KB nové zvýhodnění. V současné době je na trhu nejatraktivnější úroková sazba ve výši 2,5 % ke spořicímu účtu G2 a také k dětskému

kontu Beruška. I na tomto konkrétním případě vidíme snahu KB posílit pozici na příslušné části trhu.

Pro segment „**Podnikatelé a menší firmy**“ KB nabízí pestrou škálu produktů a služeb v případech, kdy tito klienti potřebují platit, půjčit si peníze, zhodnotit peníze, kdy se potřebují pojistit či zabezpečit, kdy potřebují zajistit krytí rizik, přijímat platby od zákazníků a také, pokud potřebují motivovat své zaměstnance (Penzijní připojištění, firemní program Domino).

Nabídka KB pro podnikatelské subjekty je v současné době velmi bohatá, což jí dle mého názoru zaručuje (za určitých podmínek) možnost přisunu nových obchodních příležitostí v závislosti na nestabilní situaci tohoto trhu v poslední době, kdy ne jeden podnikatelský subjekt řeší například neočekávané situace v rámci financování svých aktivit.

Podobně je tomu tak i u „**Podniků**“, kde KB nabízí pestrou škálu produktů a služeb v případech, kdy tito klienti potřebují efektivní platební systém nebo potřebují přijímat platby na internetu, kdy potřebují úvěry nebo naopak investovat volné peněžní prostředky, případně kdy potřebují efektivní provádění zahraničního obchodu, a také pokud potřebují motivovat zaměstnance nebo když se potřebují zajistit.

Dle mého názoru si podniky na bankovních službách KB cení zejména kvality přímého bankovníctví. Bankovní půjčku nebo úvěr v roce 2009 čerpalo z bankovních institucí 56 % středních a velkých podniků, z nichž třetinu právě financovala KB. Lze také říci, že na spokojenost podniků s bankou nemá největší vliv pouze cena, ale zmiňovaná kvalita přímého bankovníctví, image banky a široká nabídka kvalitních bankovních produktů.

V poslední řadě pro „**Místní správu a samosprávu**“ nabízí KB zejména služby v případech, kdy tito klienti spravují své finance nebo provádějí platební operace, kdy financují svoji činnost nebo zajišťují kurzovní a úroková rizika, kdy potřebují investovat volné finanční prostředky nebo motivovat svoje zaměstnance.

Výčet i těchto služeb dokazuje snahu o komplexní poskytnutí nabídky pro každý segment trhu.

5.2 Česká spořitelna, a. s.

Finanční skupina ČS je počtem cca 5,3 milionu (dále jen mil.) klientů největší bankou na domácím českém trhu.

ČS osobně vnímám na domácím trhu jako důvěryhodnou banku, která poskytuje služby, produkty a poradenství pro všechny skupiny klientů. Těžiště její činnosti leží tradičně v oblasti služeb drobného bankovníctví, nicméně mezi další klíčové klienty řadí malé, střední i velké firmy. Významnou pozici má také jako tradiční finanční partner českých měst a obcí a jako poskytovatel služeb v oblasti finančních trhů. Během posledních let ČS vybudovala vedoucí pozici na trhu v moderních bankovních disciplínách, jako je oblast platebních karet, internetového bankovníctví, hypotečních a spotřebitelských úvěrů a dalších služeb.

ČS je moderní banka orientovaná na širokou klientelu, nezastupitelnou roli hraje také ve financování velkých korporací a v poskytování služeb v oblasti finančních trhů. ČS vydala více než 3,2 mil. platebních karet, disponuje sítí 655 poboček a provozuje více než 1195 bankomatů. Na českém kapitálovém trhu patří ČS mezi významné obchodníky s cennými papíry.

5.2.1 Historie

ČS má velmi obsáhlou historii, proto zde uvádím pouze nejdůležitější mezníky v jejím vývoji. Počátky banky sahají až do roku 1825, kdy zahájila činnost Spořitelna česká, nejstarší právní předchůdce této banky. Na tradici českého a později československého spořitelnictví navázala v roce 1992 jako akciová společnost. ČS dnes čítá 5,3 milionu klientů, což hovoří zcela jasně o jejím pevném postavení na českém trhu.

V roce 2002 se začlenila do silné střeoevropské skupiny Erste Group Bank, a. s. (dále jen Erste Group) s více než 17 miliony klientů. V červenci roku 2001 úspěšně dokončila svou transformaci, která se zaměřila na zlepšení všech klíčových součástí banky. Nadále pokračuje ve zkvalitňování svých produktů a služeb a afektování pracovních procesů.

ČS dále udržuje a rozvíjí mecenášskou tradici, která stála u samého zrodu spořitelnictví před 180 lety. Podporuje charitativní neziskové společnosti a organizace, občanská sdružení, obecně prospěšné organizace, nadace a nadační fondy. V roce 2002 se stala zřizovatelem Nadace ČS, jejímž účelem je podpora projektů v oblasti kultury, vzdělávání, vědy, veřejných a sociálních záležitostí, zdravotní péče, charity, komunálních aktivit, sportu a ekologie. Z prostředků nadace jsou finančními dary podporovány neziskové charitativní společnosti a sdružení, např. Charita Česká republika, Nadační fond Livie a Václava Klausových, Nadace Partnerství atd. Od roku 2005 také zapojuje své klienty do charitativních aktivit v rámci svého věrnostního Bonus Programu. Od roku 2007 umožňuje všem svým zaměstnancům věnovat dva pracovní dny v roce charitativní a obecně prospěšné účely. V roce 2008 stála tato banka u zrodu Poradny při finanční tísní, jakož to nezávislé organizace prvním svého druhu v ČR.

ČS, jako první komerční instituce v ČR, ustanovila institut ombudsmana - ochránce práv klientů, prostřednictvím kterého buduje dlouhodobé a kvalitní vztahy s klienty. Zcela nový přístup k poskytování služeb, s důrazem na rozvoj moderních komunikačních nástrojů, umožňuje ČS rychle a efektivně reagovat na požadavky na trhu.

V roce 2009 ČS získala v soutěži Fincentrum, a. s. titul Banka roku. Dále byla zvolena nejdůvěryhodnější bankou roku v hlasování veřejnosti, přičemž tento titul obhájila už pošesté v řadě. Samotný titul Bankéř roku získal generální ředitel ČS Gernot Mittendorfer. V žebříčcích hodnotících jednotlivé bankovní produkty se umístily také Ideální hypotéka ČS a Půjčka ČS.

5.2.2 Produkty a služby

ČS má širokou škálu produktů a služeb, rozsáhlou **pobočkovou síť**, jejíž dostupnost a otevírací doba se stále rozšiřuje. Klient ČS má proto možnost využít nejen obvykle bankovní služby, ale také může uzavřít stavební spoření, penzijní připojištění, životní pojištění, leasing či smlouvu o kolektivním investování do podílových fondů. Pro korporátní klienty dále ČS nabízí služby z oblasti poradenství, leasingu či faktoringu ve specializovaných pracovištích. Tuto komplexní nabídku umožňuje ve spolupráci s jejich jedenácti dceřinými společnostmi.

Jedna z výhod, kterou tato banka má, je to, že **každému klientovi** individuálně poradí při čerpání úvěru tak, aby splátkový kalendář i čerpaná částka odpovídali maximálně potřebám i možnostem klienta. Pro transakční operace nabízí flexibilní Osobní účet, který se variabilně přizpůsobí potřebám každého klienta, majitelé hypotečních úvěrů mají zase možnost sestavit si s Ideální hypotékou ČS hypoteční úvěr podle svého přání. Dále ČS nabízí Chytrou kartu, jejíž majitel si sám určí, jak tato karta bude vypadat a co bude umět. Každému zájemci o investování připraví detailní investiční profil podle jeho možnosti a potřeby.

Pro malé a střední podniky ČS vybuodovala jedno z nejlepších a z nejdynamičtější rostoucích korporátních bankovních služeb na trhu. Vedle programů pro drobné a střední podnikatele mají také rovněž nezastupitelné místo ve financování velkých podniků a korporací. Poskytuje také speciální nabídku pro různé oblasti podnikání. Unikátní je Energy Program, který zajišťuje financování i poradenství klientům, jež se věnují energetickým projektům.

Klíčovou oblastí pro ČS jsou služby **pro města a obce**. Spravuje komplexní účty rozpočtového hospodaření a zabezpečuje platební styk pro většinu z nich. Výhodné finanční služby umožňují obcím urychlit řadu investičních akcí zaměřených především na rekonstrukci a výstavbu infrastruktury nebo nových bytů.

Pomoc také poskytuje i při čerpání finančních zdrojů z EU. Měštům, obcím i firmám nabízí komplexní program, kde projekty financované z těchto zdrojů pak nejen připravuje, ale také pomáhá s jejich realizací.

Rychlejší a pohodlnější cestu k novým službám a posílení svých provázaností umožňuje v posledních letech existence **specializovaných center**. Po celé ČR tak vznikají např. hypoteční a developerská centra, které nabízejí komplexní služby pro financování bydlení nebo investic do nemovitostí. Dalším příkladem jsou komerční centra – sesterská servisní místa poboček, zaměřená na služby korporátní klientely.

ČS také rozšiřuje služby poskytované prostřednictvím **bankomatů**. Bankomaty se postupem času staly multifunkčními přístroji, které vedle výběru hotovosti umožňují klientům využívat bankomat k zadání příkazů k úhradě, k provedení změny PIN ke kartě, k dobíjení

mobilních telefonů atd. ČS jako první instalovala v roce 2008 depozitní bankomat, který umí bankovky nejen vydávat, ale i také přijímat a v roce 2005 jako první zprovoznila bankomat pro nevidomé.

ČS nabízí své produkty a služby dvěma segmentům („Lidé“ a „Firmy a města“). Segment „Lidé“ si ČS rozdělila ještě na další dva segmenty a to na „Osobní finance“ a „Děti a studenti“. Ze segmentu „**Osobních financí**“ nabízí různé druhy účtů, platebních karet, úvěrů, spoření, investování, zajištění nejen na stáří a pojištění. Nabídky konkrétních účtů a platebních karet jsou v dnešní současné době velice široké, např. Osobní účet ČS, Program výhod, Exclusive konto, Sporožirový účet, Běžný účet v cizí měně, Osobní účet ČS Student a Junior. Z úvěrů ČS nabízí kontokorent ke sporožiru, hypoteční úvěry, úvěry ze stavebního spoření, půjčky, spotřebitelský úvěr, hotovostní úvěr a hypotéku v hotovosti. K nabídce bydlení poskytuje ČS zejména hypoteční úvěry, úvěry ze stavebního spoření a další produkty pro financování bydlení (např. Zelená úsporám, Hotovostní úvěr, Spotřebitelský úvěr). Nesmíme také opomenout, že i ve spoření ČS nabízí širokou škálu atraktivních nabídek, např. vkladní knížky, vkladový účet, program spoření a investování, stavební spoření, obchody s akciemi, prémiový vklad. Dále v segmentu „Osobních financí“ nabízí různé druhy pojištění (flexibilní a kapitálové životní pojištění, cestovní pojištění) a také různé druhy pojistných produktů, např. asistenční služby, úrazové pojištění, pojištění nemovitostí a domácností, pojištění právní ochrany atd.

Ze segmentu „**Děti a studenti**“ nabízí různé druhy účtu a platebních karet (Osobní účet Student, Junior), dále různé druhy úvěrů (Kreditní karta, Kontokorent, Spotřebitelský úvěr), neopomíná i na různé nabídky služeb v bydlení (hypoteční úvěr, úvěr ze stavebního spoření a další produkty pro financování bydlení). V oddílu nabídek služeb pro „Děti a studenti“ v oblasti spoření a pojištění je stejná nabídka produktu jako u osobního financování.

Segment „**Firmy a města**“ sdružuje podnikatele a malé firmy, firmy (nad 30 mil. Kč obratu), veřejný a neziskový sektor, svobodná povolání, bytová družstva a společenství vlastníků jednotek. Pro podnikatele a malé firmy nabízí ČS běžný účet, dokumentární inkaso a akreditiv, fond řízených výnosů, hypoteční zástavní listy, investiční úvěr, kontokorentní úvěr, obchodování s dluhopisy, penzijní připojištění, životní pojištění pro zaměstnance firem a mnoho dalších. Pro firmy nad 30 mil. Kč obratu nabízí akceptaci platebních karet,

administraci emisí, financování pohledávek a hotelových projektů, platební transakce, penzijní připojištění, provozní úvěr pro komerční klientelu a mnoho dalších. Pro skupinu veřejného a neziskového sektoru nabízí dohodu o budoucí úrokové míře, emisi obligací, hypoteční úvěr klientům komunální sféry, investiční úvěr, komunální hypotéku, provozní úvěr atd. Pro klienty, kteří jsou zahrnuti do skupiny „Svobodných povolání“, nabízí ČS např. fond řízených výnosů, hypoteční úvěr pro právnické osoby, hypotéku na investice, obchod s pokladničními poukázkami, správu aktiv, vkladový účet atd. V neposlední řadě pro skupiny „Bytových družstev“ nabízí např. obchodování s dluhopisy a akciemi, penzijní připojištění a pojištění atd.

Obě banky nabízejí produkty a služby, které vycházejí z potřeby trhu. Rok 2008 a rok 2009 byl pro český bankovní trh rokem turbulentním, stejně jako pro zbytek euro amerického bankovního světa. Celý světový trh ovlivnila finanční krize, nicméně dopady této finanční krize na český trh byly spíše sporadické a nepřímé, hlavně díky vesměs vysoce obezřetné a zodpovědné politice bank.

6 Finanční krize

Finanční krize vznikla neuváženým poskytnutím hypotečních úvěrů nebonitním klientům ve Spojených státech amerických (dále jen USA). Problémy amerického hypotečního trhu se během několika měsíců přelily do amerického finančního trhu, aby vzápětí zaplavily celý svět. Hlavním důvodem americké krize tedy bylo jednoduše to, že se hypotéky poskytovaly nezajištěným klientům, kteří neplatili. [30]

Americká hypoteční krize nepřímě ovlivnila celý bankovní sektor, přinejmenším větší volatilitou investování. S tím souvisí i současný problém likvidity bankovního sektoru, který má nepřímý vliv i na český bankovní trh. [30]

Malé shrnutí toho, co způsobilo krizi: [30, 31]

- všechno odstartovala hypoteční krize v USA,
- banky lehkovážně investovaly do rizikových hypoték,
- propadl se nejprve trh s nemovitostmi a následky i trh s cennými papíry,

- ohrožení jsou drobní investoři, banky.

Finanční krizi definujeme jako ekonomickou situaci spojenou s odlivem kapitálu z určitého prostředí, státu nebo země. Nejvíce na finanční krizi doplácí státy, které mají špatnou rozpočtovou situaci, velké zadlužení a málo pružný nebo fixovaný měnový kurz. Finanční krize tedy představuje poruchu na finančních trzích, kde následně vzniká neschopnost finančních institucí plnit jednu ze základních funkcí, jakož to jako efektivní transfer peněžních prostředků, kteří je vlastní, k těm, kteří mají zájem investovat. [31]

Finanční krize má celou řadu důsledků (hospodářské, politické, sociální). Hospodářské důsledky se projevují především nárůstem nezaměstnanosti, zvýšením zadluženosti dané země, snížením platební schopnosti ekonomických subjektů, poklesem produkce, růstem cen nebo zpomalením hospodářského růstu. Dalším důsledkem finanční krize může být i dopad **politický**, který vytváří nestabilitu jak ve společnosti, tak na zákonodárné a výkonné úrovni, zde především ve spojení s diskusí o způsobu řešení stávající recese. Politický dopad dále vyvolává nepokoje, podporuje extrémistická hnutí. Nelze opomenout ani **sociální dopady**, které se projevují vyšší rozvodovostí, růstem alkoholismu, depresí a sebevražd. [30, 31]

Čeští i světoví ekonomové však upozorňují, že finanční krize by měla přinést i jistá **pozitiva**. Základním pozitivem je takzvané očistění trhu, v rámci něhož se trh zbaví špatných a nepřehledných produktů, které se podílely na tvorbě „bublin“. Dalším pozitivem je vyrovnaní cen, které jsou před vypuknutím krize zpravidla nepřiměřeně vysoké, a v neposlední řadě i vyrovnaní úrokových mír. Především pravícově zaměření ekonomové řadí mezi pozitiva krizí i fakt, že "slabších se trh zbaví a silnější zůstanou." Ochota jednotlivých států nechávat nevýdělečné společnosti bankrotovat je však zatím minimální, což ukazují masivní dotace, poskytnuté úvěry a státem podporované restrukturalizace. Ve světě např. slouží první státní pomoc spojená se současnou krizí, a to podpora amerických bank Fannie Mae a Freddie Mac. V ČR můžeme jmenovat firmy, do jejíž záchrany stát s nejvyšší pravděpodobností investuje nemalé prostředky, např. České aerolinie. [31]

Mezi základní dopady finanční krize řadíme: [30]

- propad cen akcií znehodnotí investice,
- hypotéky budou obtížněji dostupné,

- potíže bank vyvolají zpomalení světové ekonomiky,
- firmy následně čeká omezení investic, snížení výroby a propouštění.

Celkově se zatím finanční krize v ČR dotýká, v porovnání s ostatními zeměmi, jen mírně. Očekává se propad ekonomiky kolem 4%. Určitým způsobem také vzrostla i díky finanční krizi nezaměstnanost.

Podle některých ekonomů naši zemi před finanční krizí zachraňuje **silná koruna**, podle jiných **zdravá a kvalitní struktura ekonomiky a také bankovní sektor**, který se přímo nepodílel na nástrojích, které vyvolaly již uvedenou krizi v USA, ani v derivátové podobě. [30]

Česká média, politici i státní činitelé jsou pochopitelně velice opatrní, pokud jde o hodnocení rizik současné finanční krize. Oficiální stanoviska jasně hovoří o údajné dobré **kondici** české ekonomiky. Nicméně kvůli obavám, že by občané mohli propuknout v paniku, se stát zaručil za vklady v bankách, stejně jako to udělali ostatní členové EU. [31]

Ekonomická situace v ČR před finanční krizí není tak špatná jako v jiných zemích, přestože je pravdou, že zadluženost českých firem a občanů je velká. ČR může jen doufat, že procento rizikových půjček a hypoték nebude podobně vysoké jako v jiných zemích. [30]

Většina ekonomických odvětví díky finanční krizi pociťuje znatelný **pokles**. V ČR začal v první vlně finanční krize kolabovat sklářský průmysl. Propad zaznamenaly i automobilky, které omezují výrobu. Značný pokles zaznamenaly také velké průmyslové podniky orientované na vývoz, poklesla i poptávka po luxusních produktech. Ve zpracovatelském průmyslu došlo na první bankroty, nevyjímaje ani sklářský průmysl. S ohledem na rizika hypotečního bankovníctví je ohroženo levné financování staveb (do problémů se tak dostávají developerské společnosti a totéž hrozí v celém stavebnictví). [30]

ČR pravděpodobně směřuje k **recesi**, která vystřídá nevídaný ekonomický růst posledních let. Naše současná situace vyplývá ze závislého stavu celé EU, s jejichž osudem je jsme pevně spjatí. Plovoucí kurz koruny sice dává oproti eurozóně trochu větší manévrovací možnosti, ale rozhodující vliv na vývoj finanční krize to pravděpodobně mít vliv nebude. [31]

Finanční krize se dotkla snad každého subjektu působícím na území ČR a tím pádem ani bankovní instituce, které provádějí svou činnost na našem území, nejsou výjimkou. Na praktickém příkladě dvou uvedených bank (KB, ČS) uvádím, jak finanční krize na jmenované banky působí, jaké vykazaly výsledky hospodaření za rok 2009, jaké novinky a inovace přinesly a závěrem uvedu, jaký mají předpokládaný vývoj do následujících let.

6.1 Finanční krize v Komerční bance, a. s.¹⁵

KB není americkou finanční krizí ovlivněna, neboť nemá žádnou významnou expozici vůči americkým cenným papírům ani americkým bankám. Jedině globální ekonomické zpomalení však může mít dopad i na otevřenou českou ekonomiku a zprostředkovaně (tedy nepřímo) i na růst výsledků KB.

KB vůči finanční krizi neplánuje žádné zpřísnění, ale monitoruje trh, a pokud by došlo ke změnám, zvážila by možnost, jak upravit schvalovací podmínky.

6.1.1 Hospodaření v roce 2009

KB vydává každý rok svoji výroční zprávu, ve které uvádí své výsledky hospodaření za předcházející rok. Dne 5. srpna 2009 ohlásila dosažení čistého zisku ve výši 5 806 milionů Kč za prvních šest měsíců roku 2009, což představuje pokles o 10,1 % v porovnání s první polovinou roku 2008. Tento výsledek banky ovlivnilo již zmíněné náročné ekonomické prostředí v ČR, jež mělo za následek zpomalení růstu výnosů a zvýšení rizikových nákladů v porovnání s předchozími roky. K dosažení i tak solidního výsledku KB přispělo úspěšné řízení provozních nákladů a pokračující úvěrování české ekonomiky.

I v obtížných podmínkách KB pokračovala v úvěrování všech zákaznických segmentů, tím pádem meziročně vzrostl objem půjček klientům o 9,1 % na 382,5 miliardy Kč. Tento nárůst byl především tažen hypotékami a úvěry malým podnikům, které navzdory krizi vzrostly o 17,1 % u hypoték a o 10,5 % u úvěrů malých podniků. KB si v roce 2009 udržela silnou likviditu a kapitálovou pozici. Ke zmírnění vlivu nárůstu nákladů na riziko,

---

¹⁵ Finanční krizi v KB jsem zpracovala na základě konzultace s pracovníky pobočky KB a s použitím uvedené literatury [8, 9, 32].

pokračovala v přísné kontrole provozních nákladů. Poměr provozních nákladů a výnosů, který je ukazatelem provozní efektivity, dosáhl vynikající hodnoty 40,8 %.

Počet klientů KB v roce 2009 nadále rostl. Samotná instituce registrovala meziroční nárůst o 30 000 na 1 636 000 klientů. Z celkového počtu bylo 1 355 000 zákazníků individuálních a 281 000 patřilo mezi podnikatelské klienty. Modrá pyramida obsluhovala 722 zákazníků v rámci stavebního spoření. Počet účastníků penzijního připojištění u Penzijního fondu dosáhl 496 000.

Celkem 59 % klientů této instituce, tedy více než 966 000, používalo na konci prvního pololetí roku 2009 alespoň jeden z kanálů přímého bankovníctví, jako jsou internetové a telefonní bankovníctví. Počet bankovních poboček dosáhl 397 a počet poradců pro zákazníky Modré pyramidy činil 1 662. Klienti KB používali 1 689 000 platebních karet, z nichž 248 000 byly kreditní karty. Počet aktivních kreditních karet používaných zákazníky společnosti ESSOX, s. r. o. stoupl téměř na 156 000 zejména díky úspěchu nové společné kreditní karty s T-Mobile, a. s.

Na základě výsledků hlasování finančních ředitelů 100 nejvýznamnějších společností v ČR byla KB v červnu opět vyhlášena **Firemní bankou roku 2009** v soutěži pod záštitou sdružení Czech Top 100 a MasterCard Europe.

KB zaznamenala velmi dobrý výsledek provozních výnosů a nákladů, a také solidní úroveň ziskovosti, a to i přes obtížné podmínky na trhu. Současná ekonomická krize však vedla k podstatnému zvýšení nákladů rizika, které se projevilo nejprve v segmentu podniků, ale postupně také v segmentech drobného bankovníctví. Díky dlouhodobě obezřetným pravidlům řízení rizik však rizikové náklady zůstávají pod kontrolou a KB si vytvořila dobrou pozici pro rozvoj navzdory náročnému prostředí.

I přes dosavadní kladné hodnocení je nutné zmínit negativní dopad ekonomické krize vyjádřený vývojem **rizikových nákladů**. Vývoj těchto již zmíněných nákladů za první polovinu roku 2009 byl předurčen prudkým zhoršením ekonomického prostředí v ČR. Náklady rizika vzrostly o 210,3 % na 2 833 mil. Kč. Podnikový sektor zaznamenal zhoršení

rizikového profilu, ale první známky zhoršení se projevily rovněž v drobném bankovníctví, kde recese začala dopadat na portfolio úvěrů malým podnikům a spotřebitelských úvěrů.

Všechny ukazatele, hodnoty a matematicky vyjádřené stavy KB uvádím v následující tabulce, kde porovnávám rok 2009 s rokem 2008, současně s tím uvádím meziroční změnu těchto ukazatelů vyjádřené v %.

Tabulka 4: Hodnoty KB v roce 2009 a 2008

(mil. Kč)	30. 6. 2009	30. 6. 2008	Meziroční změna (%)
Čisté provozní výnosy	16 972	16 178	4,9
Provozní náklady	6 933	7 202	- 3,7
Hrubý provozní zisk	10 039	8 976	11,8
Náklady rizika	2 833	913	210,3
Daň z příjmu	1 236	1 460	- 15,3
Čistý zisk	5 806	6 458	- 10,1
Celková aktiva	675 105	677 022	- 0,3
Úvěry a pohledávky za klienty	368 123	341 051	7,9
Vklady klientů	532 123	539 529	- 0,1
Vlastní kapitál celkem	57 972	48 514	19,5

Pramen: Vlastní zpracování na základě údajů zveřejněných ve Výroční zprávě KB.

Následující tabulka vyjadřuje změnu, stav a vývoj ekonomických ukazatelů v době nástupu finanční krize od června roku 2008 do června roku 2009, kdy v tomto období krize nastoupila a postupně rostla.

Tabulka 5: Hodnoty KB v období finanční krize

	30. 6. 2009	30. 6. 2008	Meziroční změna
Čistá úroková marže	3,5 %	3,3 %	růst
Zisk na akcii (Kč)	306	340	pokles
Průměrný počet zaměstnanců	8 889	8 756	růst o 1,5 %
Počet poboček	397	390	růst o 7 poboček
Počet bankomatů	680	666	růst o 14 bankomatů
Počet klientů	1 636 000	1 607 000	růst o 1,9 %

Pramen: Vlastní zpracování na základě údajů z Výroční zprávy KB.

6.1.2 Novinky služeb pro rok 2009

KB v roce 2009 byla univerzální bankou se širokou nabídkou služeb v oblasti drobného, podnikového a investičního bankovníctví. Společnosti finanční Skupiny KB nabízely další specializované služby, mezi které patří penzijní připojištění, stavební spoření, faktoring, spotřebitelské úvěry a pojištění, dostupné prostřednictvím sítě poboček KB, přímého bankovníctví a vlastní distribuční sítě.

V rámci pobočkové sítě banka v roce 2009 vybudovala 20 specializovaných business center pro střední podniky a municipality a 4 centra pro velké podniky.

V roce 2009 KB vylepšila cestovní pojištění u platebních karet. Zároveň navýšila limity pojistných programů a rozšířila i rozsah pojištěných rizik a cestovní pojištění vztahovala na celou rodinu. Mezi další zajímavé inovace patřila platební karta Platinum card pro nejnáročnější klienty. Tato karta přináší svým držitelům mimořádný rozsah výhod včetně asistenčních služeb a nadstandardního cestovního pojištění, které mimo jiné pokrývá i riziko krádeže nebo poškození vybavení pro obchodní cesty, např. notebook, mobilní telefon nebo obchodní vzorky.

KB v roce 2009 také rozšířila svou rozsáhlou nabídku produktů a služeb, zejména:

- **Pojištění Brouček** představuje životní pojištění pro ochranu dětí nabízející spořicí i ochrannou složku,
- **Garantovaný vklad** je produkt, který umožní zhodnocení vložených prostředků až ve výši 3 % ročně a současně zabezpečuje i jejich vysokou likviditu,
- **EKO úvěr** představuje v návaznosti na společný úspěch KB a Modré pyramidy distribuci dotací v programu Zelená úsporám. Díky tomuto programu mohou klienti těžit z dotací na zlepšení energetických parametrů obytných budov a zároveň těžit z nabídky nové řady speciálně vytvořených EKO úvěrů,
- **EU Point Index** byl vytvořen s ohledem na stále rostoucí poptávku obchodních klientů po konzultacích s experty KB EU Point o možnostech spolufinancování penězi EU. EU Point Index poskytuje rychlé informace o současném vývoji na poli čerpání evropských fondů novinářům, odborníkům i veřejnosti.

6.2 Finanční krize v České spořitelně, a. s.¹⁶

ČS **není** americkou finanční krizí **ovlivněna**, jelikož v minulosti neinvestovala do rizikových derivátů. Pro klienty této bankovní instituce se nic nemění a sama ČS se svoji likviditou problémy nemá.

Pro klienty ČS **nemá** americká finanční krize žádný **vliv** a to nejen díky dostatku likvidity, ale také i proto, že kvalitní úvěrové portfolio vždycky tato banka považovala za velmi důležité. V minulosti a v současnosti tato banka pečlivě hodnotí každou žádost o úvěr a i každou informaci, kterou klient nebo externí partner ČS předloží k posouzení obchodu. Především tedy tato bankovní instituce klade velký důraz na kvalitní credit scoring, který objektivně posoudí schopnost každého klienta daný úvěr splácet. Tento obezřetný způsob přístupu se ČS vyplatil, neboť její kvalita úvěrového portfolia je dlouhodobě vynikající a podíl rizikových úvěrů se pohybuje na úrovni jen 2 %.

---

¹⁶ Finanční krizi v ČS jsem zpracovala s využitím literatury [33, 34] a s konzultací s pracovníky ČS.

Situace na americkém hypotečním trhu je však pro ČS velkým **poučením**, co by se mohlo v budoucnosti stát. U hypotečního úvěrování má ČS tradičně poměrně přísné požadavky na spoluúčast na riziku a klade tedy velký důraz na vyšší podíl vlastních zdrojů.

Současný vývoj na finančních trzích nemá vliv na **klientská depozita** ČS, neboť její investiční politika je dlouhodobě obezřetná. Investice klientů ČS se vyvíjí podle zvolené investiční strategie na finančním trhu. Rizikovější investice do volatilnějších instrumentů jsou spojeny s dlouhodobým horizontem a není potřeba zbytečně panikařit. Na současný vývoj kapitálových trhů reaguje tato banka příslušnými změnami na portfoliích klientů, pochopitelně v souladu s konkrétní investiční strategií každého klienta. Nejvíce čeho se může tato spořitelna v důsledku americké finanční krize obávat je **zhoršení platební morálky** svých klientů.

Další pozoruhodná myšlenka se týká příčin vzrůstající **rizikovosti hypotečních úvěrů** v portfoliu ČS. Ostatně tyto uvedené příčiny už vyřešila tím, že do smluv s externími prodejci zavedla klauzule, které je činí odpovědnějšími za kvalitu úvěru, a zároveň od nich začala vyžadovat více informací, které si pak sama ověřuje. Důsledkem tohoto počínu je tedy pokles prodeje hypotečních úvěrů z externích sítí o více než polovinu, ale toto ČS nevádí, neboť se do budoucna soustředí na prodej hypoték v rámci vlastní pobočkové sítě.

Díky finanční krizi se ČS zvýšil zájem klientů. Konkrétně se zvýšilo především dotazování klientů na současný finanční trh. Klienti se mohou dotazovat na informační lince nebo na webových stránkách ČS, kde ČS poskytuje průběžně komentáře k této situaci.

6.2.1 Hospodaření v roce 2009¹⁷

V minulém roce se obchodní útvary ČS zaměřily zejména na tyto obchodní priority:

- drobné bankovníctví,
- korporátní bankovníctví,
- finanční trhy.

---

¹⁷ Veškeré informace o hospodaření ČS jsem získala z literatury [34].

Strategie **drobného bankovníctví** je formulována v projektu „BAROKO“. Tento projekt je koncipován na čtyřech pilířích (distribuce produktů, spokojenost klientů, hodnocení produktů a zlepšování procesů). Prioritou tohoto drobného bankovníctví zůstával další růst hypotečních úvěrů, přičemž marketingová podpora se zaměřovala také na růst spotřebitelských úvěrů poskytovaných fyzickým osobám. V obou případech byl zvýšený důraz kladen na kvalitu nově poskytovaných úvěrů a důslednější správu úvěrů poskytnutých v minulosti s cílem minimalizovat možná rizika spojená s jejich nesplácením. Na pasivní straně bilance nabízí ČS nové depozitní produkty. V segmentech malých a středních podniků a svobodných povolání se zaměřovala na pozornost získávání nových klientů. Ve všech segmentech nadále také podporovala alternativní distribuční kanály s cílem uspokojit poptávku klientů i mimo pracovní dobu. V oblasti kartových obchodů ČS podporovala i nadále v roce 2009 růst počtu kreditních karet a využívání karet k bezhotovostním platbám cestou dalšího rozvoje Bonus programu a nových produktů.

Dalším strategickým cílem bylo rozvíjení služeb pro malé a střední firmy a pro velké **korporátní zákazníky** na základně komplexní obsluhy těchto klientů, znalosti jejich potřeb a nabídky odpovídajících řešení. ČS nadále pomáhá v době poklesu ekonomického růstu klientům překonat jejich negativní důsledky, a to jak odpovědným přístupem k jejich potřebám, tak i aktivní pomocí v oblasti poradenství a zprostředkování podpory z dalších zdrojů. K tomu bude sloužit např. poradenství při čerpání fondu EU či využití finančních instrumentů Evropské investiční banky.

Třetím hlavním strategickým cílem, kde tato spořitelna rozvíjela své aktivity, byly **finanční trhy**. V oblasti obchodování na finančních trzích je cílem i nadále udržet vedoucí postavení mezi domácími tvůrci trhu. ČS se v minulém roce zaměřovala na rozvoj služeb pro finanční instituce a také posilovala svoji pozici významného regionálního partnera v oblasti financování prostřednictvím emisí dluhopisů i akcií a i nadále pokračovala v organizování primárních emisí a rozvoji nových investičních produktů pro stávající klienty.

Nejistota spojená s probíhající finanční a hospodářskou krizí a její dopady znesnadňovaly jakékoliv predikce pro rok 2009. I přes očekávané zhoršení většiny makroekonomických ukazatelů má naše ekonomika potenciál tyto negativní vlivy absorbovat.

Rozpočet ČS pro rok 2009 vycházel z těchto makroekonomických předpokladů:

- v roce 2009 pokles ekonomické výkonnosti ČR, postupné oživení v roce 2010,
- klesající míra inflace,
- klesající investice a stagnující osobní spotřeba,
- rostoucí míra nezaměstnanosti,
- změna v měnové politice ČNB (mírné zvýšení úrokových sazeb),
- volatilní kurz české koruny s krátkodobou tendencí k mírnému oslabování.

Následující tabulka vypovídá o hospodaření ČS.

Tabulka 6: Hodnoty ČS v roce 2009

Aktiva celkem	856,7 mld. Kč
Počet klientů České spořitelny	5 275 790
Počet aktivních klientů přímého bankovníctví	1 236 725
Počet poboček	655
Průměrný počet zaměstnanců	10 877
Počet karet	3 268 307
Počet bankomatů	1 195

Pramen: Vlastní sestavení na základě Výroční zprávy ČS.

Ale také rok 2009 byl pro ČS obtížný především z těchto důvodů:

- zpomalení ekonomického růstu, který bylo doprovázeno vysokým tlakem na růst rizikových nákladů a poklesem bankovních aktivit ve všech oblastech,
- klesající úrokové sazby negativně ovlivnily vývoj čistého úrokového výnosu jakožto hlavní složky provozních výnosů,
- snaha o maximální úspory provozních nákladů naráželo na potřebu vytvářet dlouhodobější příležitosti pro další rozvoj finančních služeb.

6.2.2 Novinky služeb pro rok 2009 [34]

I když v roce 2009 byla na území ČR finanční krize, ČS i přes to vydala v roce 2009 nové produkty, které poskytuje dnešním klientům. Mezi takové dvě zásadní novinky můžeme uvést např. **Program výhod a Osobní účet pro studenty**.

Díky Programu výhod mohou klienti za určitých podmínek získat slevu z vedení Osobního účtu. Výše této slevy závisí na součtu vkladů na Osobním účtu nebo na součtu všech aktiv a pasiv daného klienta a může dosáhnout od 10 do 100 % slevy z ceny vedení účtu. Osobní účet s Programem výhod získal titul Bankovní inovátor 2009 v soutěži, které vyhlašují Hospodářské noviny.

Dále začátkem roku 2009 přišla ČS s novinkou nového vkladového produktu a to **Perfektní vklad ČS**, který klientům nabízí zhodnocení peněz na dobu 48 měsíců. Naprosto unikátní vlastností Perfektního vkladu je výplata poloviny budoucího výnosu předem již při založení produktu, což žádný jiný konkurenční produkt nenabízí.

Další novinkou je spořicí produkt s názvem **Šikovné spoření**, jehož výhodou je nabídka lepšího zhodnocení v kombinaci se 100 % likviditou. Klient si u tohoto produktu může peníze kdykoli vybrat až do hranice minimálního zůstatku na účtu.

Mezi další inovace od roku 2009 patří ta skutečnost, že veškeré platební karty této banky jsou vybaveny čipem. Jedná se jak o všechny nově vydané karty tak i všechny stávající. Také v květnu roku 2009 přišla ČS s pilotním provozem přijímání platebních karet v sedmi prodejnách obchodního řetězce Kaufland, v. o. s. (dále jen Kaufland). Jedná se o to, že v celé obchodní síti řetězce Kaufland je možné nakoupit zboží a služby platební kartou.

Výše uvedené novinky pro minulý rok korespondují se strategickým záměrem ČS udržet nadále celkově silnou pozici na bankovním trhu při podpoře cílových segmentů právě takovými nabídkami.

7 Předpokládaný vývoj Komerční banky, a. s.

V nejbližších měsících roku 2010 KB očekává, že ekonomické podmínky zůstanou i nadále obtížné a výnosy budou nejspíše stagnovat z důvodu klesajících objemů a marží z depozit a očekávaného poklesu příjmů z poplatků.

V oblasti **provozních nákladů** se KB bude i nadále zaměřovat na zachování vynikající úrovně provozní efektivity pomocí přísného dohledu nad náklady a nad dlouhodobými projekty, který se týkají optimalizace informační a komunikační infrastruktury, podpůrných a administrativních služeb a portfolia nemovitostí.

Řízení rizik představuje hlavní prioritu i v dalším období. KB i nadále pokračuje v úvěrování svých klientů, avšak dopady recese na finanční situaci klientů vyvolávají nezbytnost průběžně upravovat postupy, metody a pravidla řízení rizik včetně kritérií při poskytování úvěrů, aby byla zajištěna dlouhodobá stabilita a ziskovost. Banka očekává, že od roku 2009 bude v důsledku hospodářského poklesu v ČR pokračovat nadprůměrná tvorba opravných položek na ztráty z úvěrů a poroste objem problematických úvěrů. V oblasti drobného bankovníctví využívá banka více národní úvěrové registry jako případnou prevenci a navyšuje kapacity vymáhání pohledávek v případě vzniku problému.

Silná likvidní a kapitálová pozice umožňuje KB pokračovat v dlouhodobém partnerství s klienty a obezřetném růstu úvěrové angažovanosti i v době hospodářského poklesu. Změny tržního prostředí vyplývající ze současné recese mohou vést ke zvýšení tržního podílu Skupiny KB v některých vybraných oblastech úvěrových aktivit, např. oblast hypotečního financování. Na druhou stranu ztížení financování na mezibankovním trhu vede k zostření soutěže o klientské vklady ze strany některých konkurentů.

Management této banky pozorně sleduje pokračující pokles marží a vývoj objemů v oblasti depozit. KB očekává postupné zvyšování poměru klientských úvěrů k depozitům, stále však v oblasti velmi vzdálené od rizikových úrovní. Zároveň také dokončila rozšiřování své pobočkové sítě k cílovému stavu okolo 400 poboček. Změny v pobočkové síti v blízké budoucnosti budou vycházet ze snahy o lepší dostupnost pro zákazníky, budou představovat zejména přemístění do frekventovanějších a lepších lokalit a odrážet demografický a

hospodářský vývoj. KB hodlá pokračovat i ve vývoji a zlepšování funkcionalit přímého bankovníctví, kde je **cílem** udržení vysoké kvality všech distribučních kanálů, která klientům umožní výběr podle jejich preferencí.

KB dále **zvýší důraz** na rozvíjení dlouhodobých vztahů se zákazníky a schopnosti plnohodnotně uspokojit všechny potřeby klientů banky i dceřiných společností v rámci všech nabízených finančních služeb a také usiluje být hlavní bankou pro své klienty v segmentech drobného i podnikového bankovníctví. Tento **cíl** bude mít přednost před nominálním zvyšováním počtu zákazníků. Nabídku bankovních služeb klientům doplňují výhodné produkty ostatních společností Skupiny KB, případně také skupiny Sociétés Générale a dalších finančních společností. KB se zaměřuje na správnou implementaci produktů do všech distribučních kanálů a postupné doplňování nabídky o novinky vycházející z vyvíjejících se potřeb zákazníků. [8, 9]

Z výše uvedených informací se tato banka vůči krizi „ubrání“ stejným nebo podobným způsobem, který jí pomohl přežít a ustát tuto nelehkou finanční situaci do tohoto okamžiku.

8 Předpokládaný vývoj České spořitelny, a. s.

ČS v roce 2008 úspěšně ukončila program „Banka první volby“, jehož cílem bylo vytvořit z této spořitelny dynamickou a respektovanou banku na území ČR. Praktickými výsledky bylo mimo jiné také nárůst spokojenosti klientů s kvalitou služeb, rostoucí objemy rozhodujících aktivních i pasivních produktů a v neposlední řadě i získání celé řady ocenění v soutěžích určených pro odbornou a laickou veřejnost. [34]

Dosažení těchto uvedených výsledků je dobrou základnou pro další rozvoj a je o to víc cenné v době, kdy ČR vstoupila do období poznamenaného důsledky celosvětové hospodářské krize. ČS v tomto nelehkém období dále očekává stabilizovaný vývoj založený na osvědčeném obezřetném obchodním modelu, na výhodné struktuře své klientské základny a na příznivějších prognózách vývoje české ekonomiky. Všechny tyto uvedené komparativní výhody bude ČS dále podporovat realizací programu cílených úsporných opatření, který výrazně omezí růst jejich provozních nákladů. [34]

Mezi hlavní cíle ČS pro následující období patří: [34]

- věnování se nadále péči a pozornosti potřebám klientů a posilování jejich důvěry v ČS,
- pokračování v rozvíjení těch aktivit, produktů a služeb, které se v minulých letech osvědčily a přinesly případné inovace,
- kontrolování provozních nákladů,
- získávání vlastních projektů a podílet se i na skupinových projektech a rozvojových iniciativách,
- maximálně využít přednosti skupinových synergií v rámci Erste Group,
- posilování kooperací mezi jednotlivými členy Erste Group a harmonizování základních procesů v bance i ve skupině.

9 Srovnání Komerční banky, a. s. a České spořitelny, a. s.

V následujících odstavcích uvádím srovnání vybraných bank z pohledu zmiňované historie, struktury, hospodaření, krizového řízení a předpokládaného budoucího vývoje.

Na úvod tohoto srovnání zmiňuji tu skutečnost, že jsem spolupracovala s pracovníky obou dvou bank při získávání příslušných informací a konzultovala s nimi tuto problematiku ohledně uvedených dat.

Při osobním kontaktu jsem získala zkušenost tím, že jsem si prakticky vyzkoušela, jak daní pracovníci a poradci komunikují v bance, jak se vyjadřují, jaký mají osobní přístup a jakým způsobem podávají informace svým zákazníkům.

Osobní zkušenost v přímém jednání s pracovníky bank mi potvrdila ten fakt, kdy při dotazování se na totožnou věc, byly v obou uvedených bankách rozdílné reakce. Stejně tak předpokládám, že pokud bych osobně navštívila pobočky bank sídlících ve větších městech, byl by přístup k mým požadavkům pravděpodobně jiný, nežli jsem se setkala s přístupem v menším městě, odkud pocházím.

Tím, že ČS má oproti KB daleko rozsáhlejší historii (viz tabulka srovnání vzniku), předpokládám z vlastního pohledu, že stejně tak i u jiných klientů a široké veřejnosti působí daleko důvěryhodněji, což oproti KB částečně potvrdila i tím, že ČS i v roce 2009 vyhrála titul nejdůvěryhodnější banka roku.

Tabulka 7: Vznik KB a ČS

Banka	KB	ČS
Vznik	1990	1825
Transformace na a. s.	1992	1992
Začlenění do mezinárodní skupiny	2001 (Société Générale)	2000 (Erste Group)

Pramen: Vlastní zpracování na základě podkladů výroční zprávy obou bank.

I navzdory velmi rozdílné délce období jejich vzniku se obě banky staly ve stejném roce 1992 akciovou společností. Podobně je tomu tak i při začlenění obou bank k nadnárodním bankovním společnostem.

Zmíněné mezníky v historii těchto bank proběhly prakticky ve stejnou dobu, což z mého pohledu koresponduje s tím, jaký záměr tyto banky mají, v jakém prostředí či trhu se nacházejí, jaké produkty a služby nabízejí a jaký vedou vzájemný konkurenční boj.

Tato skutečnost souvisí s tím, že banka, která chce být na bankovním trhu úspěšná, musí být součástí nadnárodní společnosti (která vlastní určitý podíl) a zároveň pro obsazení tohoto trhu a obsazení komplexní nabídky, musí být banka tvořena více společnostmi, které tyto služby zajišťují. V následující tabulce uvádím konkrétní číselné srovnání.

Tabulka 8: Počet společnosti v KB a v ČS

Banka	KB	ČS
Podíl	60 % (Société Générale)	98 % (Erste Group)
Počet společností	9	11

Pramen: Vlastní zpracování na základě podkladů Výroční zprávy obou bank.

Tyto uvedené data naznačují určitou výhodu ČS z pohledu počtu společností, které umožňují širší pokrytí trhu a zároveň většinový zahraniční podíl může přisuzovat ČS větší globálnější stabilitu a nižší kreditní riziko.

Co se týče předmětu podnikání obou dvou bank, je patrné, že obě dvě tyto banky mají v podstatě stejné zaměření. Ekonomickým cílem banky je maximalizace zisku a obchodním záměrem je uspokojení potřeb svých klientů. Rozdíly mezi těmito institucemi však můžeme vidět v provozním zázemí. V následující tabulce uvádím srovnání v počtu zaměstnanců, bankomatů, bankovních poboček apod.

Tabulka 9: Srovnání KB a ČS k 31. 12. 2009

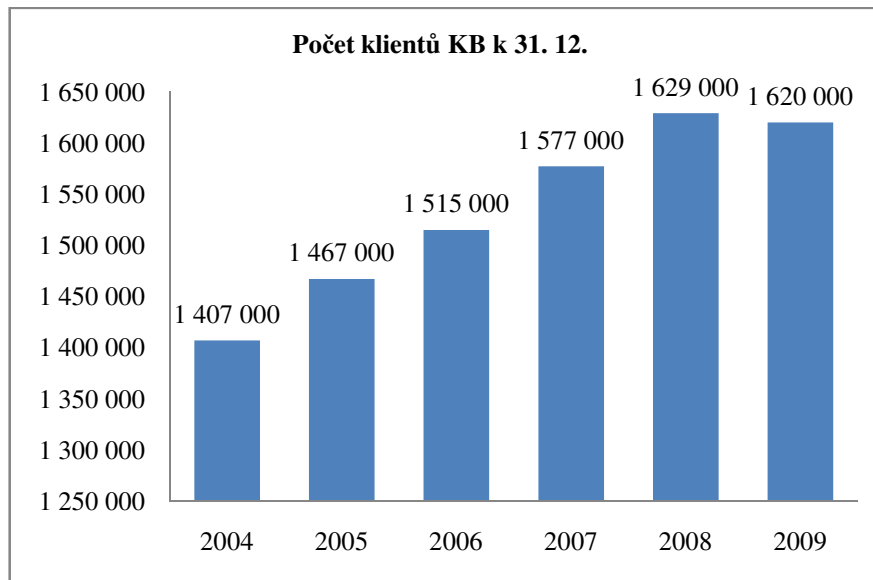
Banka	KB	ČS
Průměrný počet zaměstnanců	8 889	10 877
Počet klientů	1 628 000	5 278 790
Počet poboček	397	660
Počet bankomatů	680	1218

Pramen: Vlastní zpracování na základě podkladů z Výroční zprávy obou bank.

Z těchto uvedených dat je patrné, že ČS disponuje větším zázemím než KB, což potvrzuje počtem klientů, poboček a bankomatů. Tento rozdíl mezi zmíněnými ukazateli je daleko markantnější nežli v počtu zaměstnanců, což KB vystihuje jako méně efektivní (v poměru počtu klientů na jednoho zaměstnance). Naproti tomu při porovnání vývoje v počtu klientů od roku 2004 do roku 2009 můžeme však vidět, že KB oproti ČS má kontinuální tendenci růstu v počtu klientů, což reflektuje její proaktivní přístup pro rozvoj na trhu. I přes kolísavý počet klientů v minulých letech ČS v absolutních hodnotách vede a stále si udržuje

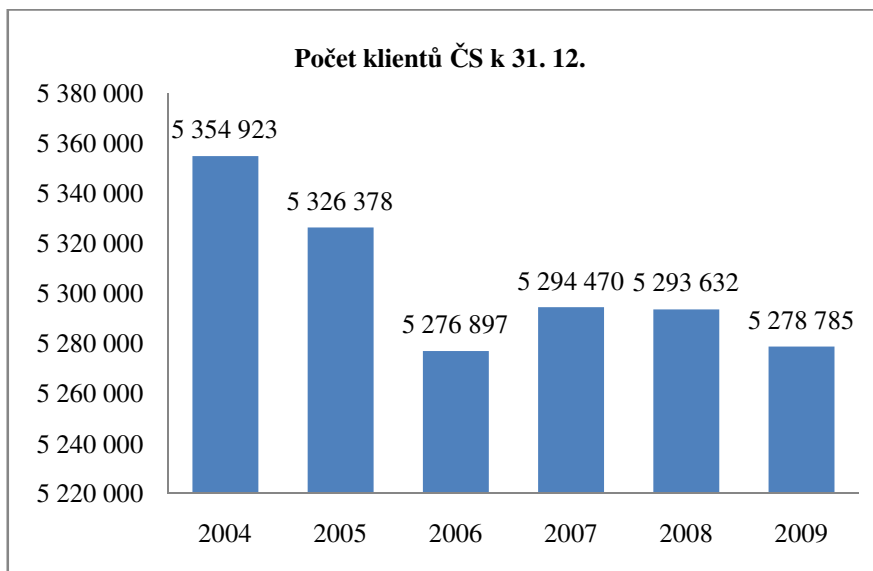
přední místo s největším počtem klientů, což je dáno její silnou tradicí a historií na českém trhu.

Graf 1: Počet klientů KB od roku 2004 do roku 2009

Pramen: Vlastní zpracování na základě uvedených podkladů.

Graf 2: Počet klientů ČS od roku 2004 do roku 2009

Pramen: Vlastní zpracování na základě uvedených údajů.

Při tomto praktickém srovnání je vhodné se podívat na banku i z pohledu očí běžného klienta, kdy takový klient ocení především vlastnosti konkrétního produktu, který nejčastěji

využívá. Jak jsem již uvedla, běžný účet je základním a výchozím bankovním produktem. V níže uvedené tabulce srovnávám vlastnosti běžného účtu u KB tak i u ČS.

Tabulka 10: Běžný účet u KB a ČS

Banka	KB	ČS
Název běžného účtu	Perfekt konto	Osobní účet ČS
Zřízení účtu	zdarma	zdarma
Komu je určen	každému občanovi (FO) od 18 let	FO, občané ČR starší 18 let, cizí státní příslušníci 18 let
Měsíční vedení	49,00 Kč	29,00 Kč
Doklady potřebné k založení	průkaz totožnosti	průkaz totožnosti
Zrušení účtu	zdarma	zdarma
Minimální vklad	300,00 Kč	100,00 Kč
Minimální zůstatek	bez limitu	100 Kč
Úrok (%) p. a.	0,01	0,01 2,50 se spořicíím plánem
Distribuční kanály	pobočky, Mojebanka, Expresní linka	pobočky, SERVIS 24
Povolený debet	10 000 Kč	20 000 Kč
Karty k účtu zdarma	Perfekt karta	MC Partner, VISA Classic partner, Maestro atd.
PIN karty	možnost kdykoliv si ho změnit	možnost kdykoliv si ho změnit
Výběr z vlastního bankomatu	dva bezplatné výběry každý měsíc, každý další 5,00 Kč	6,00 Kč
Výběr z cizího bankomatu	35,00 Kč	25,00 Kč

Pramen: Vlastní zpracování na základě podkladů informací obou bank o běžném účtu.

V porovnání těch nejzákladnějších vlastností běžných účtů u hodnocených bank můžeme vidět, že podmínky nejsou výrazně rozdílné. Klient musí při výběru produktu hodnotit i další individuální vlastnosti nabízených účtů, které mu budou lépe vyhovovat nebo „sedět“ k jeho osobním potřebám. Běžné účty pak mají další specifické vlastnosti, které předurčují jejich zacílení a zároveň mohou získávat konkurenční výhodu.

Specifické vlastnosti u Perfekt konta KB je např. možnost dvou výběrů z bankomatů zdarma, možnost čerpání debetu ihned po otevření účtu, ovládání účtu vzdáleně přes Expres linku, možnost denního zasílání e-mailu o zůstatku na účtu a případně další služby, které jsou předmětem kompletní nabídky tohoto účtu. Perfekt konto není jen běžný účet, díky tomuto Perfekt kontu mohou klienti jednat s bankou prostřednictvím telefonu Expresní linky, která šetří čas klientům a zajistí spravování financí odkudkoli a kdykoliv, pokud klient potřebuje. Tato expresní linka je k dispozici sedm dní v týdnu v kteroukoli denní či noční dobu. Bezplatně také klient navíc každý den dostává e-mailem informace o zůstatku na svém účtu.

Oproti tomu ČS dává možnost klientovi sestavit si podobu účtu dle jeho individuálních potřeb a přání s tím, že toto nastavení si může kdykoliv změnit, což přináší určitou výhodu v rámci měsíčních nákladů na vedení účtu, aby klient platil pouze za to, co doopravdy potřebuje.

Na základě této flexibility běžného účtu ČS (i když její základní podmínky jsou podobné s podmínkami KB) vnímám její nabídku progresivněji a konkurenceschopněji.

Určitou formu konkurenceschopnosti si chce zachovat každá z těchto bank, což má za následek určité rozhodování v jejich předpokládaném budoucím vývoji. Obě dvě tyto banky se s finanční krizí potýkají nepřímo, ale činí veškerá opatření, aby minimalizovaly dopady této krize.

KB zvolila strategie upevnění a stabilizace na trhu, oproti tomu ČS i přes působení krize hodlá dále expandovat. KB chce v následujícím roce udržet vynikající úroveň nákladů a provozní efektivnosti. Hlavní prioritou v následujícím období bude řízení rizik, chce také zajistit dlouhodobou stabilitu a ziskovost banky, pokračuje v dlouhodobém partnerství s klienty (jak se stávajícími, tak s novými). Naproti tomu ČS hodlá posilovat svou pozici a

důvěru vůči klientům i z hlediska nabídky celého holdingu Erste Group a vychází z osvědčených kroků, které přinesly ovace v minulosti. Sledování nákladů je při tom samozřejmostí. Dalším nástrojem KB pro zefektivnění řízení služeb je průběžné přemisťování poboček z méně lukrativních oblastí do bonitních lokalit a kopírovat tím pádem demografický a hospodářský vývoj bez zvyšujícího se počtu poboček oproti ČS, která chce již svůj velký počet poboček nadále rozšiřovat. Dále chce KB zvýšit důraz na rozvíjení dlouhodobých vztahů a uspokojovat přání a potřeby svých klientů a také usiluje být hlavní bankou pro své klienty v segmentu drobného i podnikového bankovníctví na úkor zvyšování počtu nových zákazníků, přičemž ČS má v záměru dále získávat nové klienty formou již zmiňovaného posílení důvěryhodnosti.

Dle uvedené analýzy hodnotím KB jako silného partnera, který se více specializuje na bonitní segment trhu a profiluje se více jako banka pro speciální potřeby firemní nebo podnikatelské klientely a tuto podobu bude dále rozvíjet i v rámci probíhající krize. Tuto banku doporučuji bonitním klientům, kteří hledají silného a dlouhodobě stabilního finančního partnera pro své podnikatelské aktivity, pro které jim KB dokáže nabídnout individuální podmínky dle jejich potřeb, s přihlédnutím na geografickou pozici daného klienta z hlediska její dostupnosti. Běžný účet KB doporučuji klientovi, který hledá ve standardní nabídce (bez speciální nabídky placených balíčků) levnější možnost výběrů z vlastních bankomatů, kdy první dva jsou dokonce zdarma. Zajímavé se oproti konkurenci může jevit i možnost okamžitého čerpání kontokorentu, možnost nulového zůstatku na tomto účtu nebo možnost telefonického ovládání tohoto účtu.

ČS (i s vědomím o přístupu konkurence k trhu) je instituce s bohatou tradicí a nadále více směřuje k podobě banky pro širokou klientelu za předpokladu poskytnutí nabídek i úzce specializovaným zákazníkům. ČS je vhodnou bankou pro širokou škálu klientů napříč celým trhem z hlediska největší dostupnosti, stability a udržení konkurenceschopné nabídky ve svém portfoliu produktů což potvrzuje např. unikátním produktem Perfektní vklad, který poskytuje již středně bonitním klientům ojedinělou možnost čerpat zisk předem při vkladu investice. Běžný účet ČS je vhodný pro všechny klienty, kteří hledají absolutní svobodu při volbě nebo sestavení svého osobního účtu přímo na míru a v kombinaci s dalšími nadstandardními službami (zvýhodněné úročení vkladu, cestovní a úrazové pojištění atd.) získají komplexnější nástroj pro své osobní finanční potřeby.

Z mého pohledu s přihlédnutím na mé soukromé osobní finanční a bankovní potřeby, hodnotím ČS jako vhodnější banku pro osobní využití nabízených služeb, oproti nabídce KB, která pro mé osobní potřeby není tolik účelná. Tento subjektivní pohled podporuje i objektivní hodnocení v podobě výše uvedené analýzy.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo nastínění problematiky bankovním tržů s návazností na analýzu konkrétní situace na bankovním trhu z pohledu dvou vybraných bank a provedení syntézy získaných poznatků, čímž je doporučení vhodnosti banky.

V úvodní části jsem uvedla základní pojmy spadající do problematiky obecného bankovníctví s detailnějším popisem vybraných složek tvořících bankovní podstatu tak, aby bylo patrné, co jsou to např. peníze a jakou mají základní funkci, jak je banka definovaná podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, jaké činnosti banky provádějí a čím jsou specifické, jak je definována struktura bankovníctví, které stupně bankovního systému rozlišujeme a jak jsou banky členěny.

Dále jsem se v bakalářské práci zabývala rozdělením bankovních obchodů a jejich charakteristikami a základním bankovním produktem, čímž je běžný účet. Tento produkt jsem detailněji popsala z hlediska jeho využití, jeho založení a zrušení, neboť tyto základní informace byly výchozí pro praktickou část této bakalářské práce.

Pro komplexní náhled na specifika bankovním tržů jsem uvedla podstatu hodnocení výkonnosti banky, její rentabilitu a efektivnost a neopomněla jsem ani na rizika, která mohou banku ohrozit v její prováděné činnosti. S těmito atributy souvisí samotná regulace bankovního sektoru, bankovní dohled a nástroje, které jsou pro tuto oblast použité. Nastín těchto pojmů jsem provedla i z pohledu jejich historického vývoje.

K tomu, abych mohla provést analýzu bankovního trhu, bylo nutné, abych specifikovala vybrané banky, které působí na českém bankovním poli, jejich nabídku a strategii řízení. Konkrétně jsem analyzovala KB a ČS. Tyto dvě banky jsem si vybrala z toho důvodu, že obě banky zabírají přední pozice na bankovním trhu, dále z hlediska obrátu, zisku, počtu zákazníků a zároveň každá z těchto dvou bank získala nějaké významné ocenění. Tyto dvě banky jsem specifikovala v historickém vývoji, v nabídce produktů a služeb, dále jak na jejich činnost působí finanční hospodářská krize a jaký mají

předpokládaný vývoj, co by chtěly rozšířit a na jaký typ bankovního segmentu trhu by se chtěly dále zaměřovat.

Na základě získaných informací z příslušných webových stránek, výročních zpráv a osobní konzultace s pracovníky poboček, jsem mohla obecně charakterizovat banky a již jejich zmíněné informace. Na základě těchto uvedených údajů jsem provedla osobní srovnání těchto bank. Při tomto osobním srovnání jsem zejména využívala tabulkové porovnání důležitých mezníků nebo matematických dat vybraných bank. Tabulkové porovnání jsem vždy doplnila svým osobním komentářem.

Přínosem této práce je podat základní charakteristiku bankovního sektoru a trhu, zkusit fungování bank a jejich poboček, jejich strategické řízení a případné rozhodování v době krize a jejich předpokládaného vývoje. Současně věřím, že při praktickém hodnocení uvedených bank, jejich zázemí, nabídek a při hodnocení dalších služeb, může tato práce také sloužit jako určité vodítko pro rozhodování potenciálního klienta, kterou banku zvolí nebo případně na které bankovní služby nebo vlastnosti bank se při takovém výběru zaměří. Mohu tedy konstatovat, že cíl práce byl splněn.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] DRDLA, M.; RAIS, K. *Evropská integrace a bankovníctví*. 1. vydání. Praha: Computer Press, 1999. 133 stran. ISBN 80-7226-211-4.
- [2] KAŠPAROVSKÁ, V. *Řízení obchodních bank – vybrané kapitoly*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 339 stran ISBN 80-7179-381-7.
- [3] MEJSTŘÍK, M; PEČENÁ, M. *Základní principy bankovníctví*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2008. 628 stran. ISBN 978-80-246-1500-4.
- [4] POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. 1. vydání. Karviná: Slezská univerzita, 2005. 736 stran. ISBN 80-7248-287-4.
- [5] PŮLMANOVÁ, S. *Komerční bankovníctví v České republice*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2009. 338 stran. ISBN 978-80-245-1180-1.
- [6] REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 2. vydání. Praha: Management Press, 1998. 620 stran. ISBN 80-85943-49-2.
- [7] ŠENKÝŘOVÁ, B. *Bankovníctví I*. 1. vydání. Praha: Grada publishing, s. r. o., 1997. 264 stran. ISBN 80-7169-464-9.

Výroční zprávy KB

- [8] *Výroční zpráva Komerční banky za rok 2009*. Praha: B. I. G. 204 stran.
- [9] *Přehled aktiv Komerční banky za rok 2009*. Praha: B. I. B. 64 stran.

Internetové zdroje

- [10] Finance – bankovníctví: *Dvoustupňový bankovní systém*. [online]. [cit. 2009-11-05]. Dostupný z WWW: <<http://finance-bankovnictvi.blogspot.com/2008/11/dvoustupov-bankovn-systm.html>>.
- [11] Banky: *Komerční banka*. [online]. [cit. 2010-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.banky.cz/komercni-banka>>.
- [12] Business center: *Základní ustanovení o bankách*. [online]. [cit. 2009-11-02]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/BUSINESS/PRAVO/ZAKONY/banky/cast1.aspx>>.

- [13] Havlena: *Původ a podstata peněz, funkce peněz*. [online]. [cit. 2009-10-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.havlena.net/blog/puvod-a-podstata-penez-funkce-penez/>>.
- [14] Business center: *Úvěrová družstva*. [online]. [cit. 2009-11-01]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pojmy/pojem.aspx?PojemID=1508>>.
- [15] ČNB: *Rozvaha banky*. [online]. [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/docs/arady/met_list/b112_cs.pdf>.
- [16] ČNB: *Rozvaha banky*. [online]. [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovník/p.html>>.
- [17] Znalectví: *Rozvaha aktiv banky*. [online]. [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.znalectvi.net/pruvodce/BA002.pdf>>.
- [18] Wikipedia: *Emisní ážio*. [online]. [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Emisní_ážio>.
- [19] Bankovníctví – finance: *Mimobilanční bankovní produkty*. [online]. [cit. 2009-11-12]. Dostupný z WWW: <<http://bankovnictvi-finance.studentske.eu/2008/10/podrozvahov-mimobilann-poloky.html>>.
- [20] Finance: *Definice běžného účtu*. [online]. [cit. 2009-11-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/bankovnictvi/informace/bezne-ucty/co-to-je/>>.
- [21] Finance: *Založení běžného účtu*. [online]. [cit. 2009-11-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/bankovnictvi/informace/bezne-ucty/zalozeni-uctu/>>.
- [22] Finanční vzdělání: *Smlouva o běžném účtu*. [online]. [cit. 2009-11-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.financnivzdelavani.cz/webmagazine/page.asp?idk=309>>.
- [23] KB: *Profil Komerční banky*. [online]. [cit. 2010-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/com/profile/index.shtml>>.
- [24] Finexpert: *Profil Komerční banky*. [online]. [cit. 2010-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.finexpert.cz/default.aspx?section>>.
- [25] KB: *Produkty Komerční banky*. [online]. [cit. 2009-01-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.kb.cz/cs/seg/seg1/index.shtml>>.
- [26] CSAS: *Profil České spořitelny*. [online]. [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav10002_profil>.
- [27] Finance: *Historie České spořitelny*. [online]. [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <<http://finance.pekne.cz/ceska-sporitelna.php>>.
- [28] Finexpert: *Historie České spořitelny*. [online]. [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.finexpert.cz/default.aspx?section=48&server=1&article=27>>.

- [29] CSAS: *Produkty České spořitelny*. [online]. [cit. 2009-01-16]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=subportal01>.
- [30] Finanční krize: *Finanční krize*. [online]. [cit. 2009-01-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.financnikrize.cz/>>.
- [31] Finance: *Finanční krize*. [online]. [cit. 2009-01-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/195113/>>.
- [32] Ekonomika ihned: *Finanční krize v Komerční bance*. [online]. [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://ekonomika.ihned.cz/c1-24742730-financni-krize-komercni-bance-nevadi-ctvrtletni-zisk-prekonal-3-miliardy>>.
- [33] CSAS: *Finanční krize v České spořitelně*. [online]. [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/FinancniKrizeOpatreni.pdf>>.
- [34] CSSA: *Konsolidované hospodářské výsledky České spořitelny*. [online]. [cit. 2009-02-10]. Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/2009_IFRS.pdf>.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Jednostupňový bankovní systém	18
Obrázek 2: Dvoustupňový bankovní systém	19

Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní struktura bilance banky	21
Tabulka 2: Výpočet úrokové marže	23
Tabulka 3: Počet bank v České republice	31
Tabulka 4: Hodnoty KB v roce 2009 a 2008	47
Tabulka 5: Hodnoty KB v období finanční krize	48
Tabulka 6: Hodnoty ČS v roce 2009	52
Tabulka 7: Vznik KB a ČS	57
Tabulka 8: Počet společností v KB a v ČS	58
Tabulka 9: Srovnání KB a ČS k 31. 12. 2009	58

Tabulka 10: Běžný účet u KB a ČS

60

Seznam grafů

Graf 1: Počet klientů KB od roku 2004 do roku 2009

59

Graf 2: Počet klientů ČS od roku 2004 do roku 2009

59

Seznam příloh

1. Konsolidované hospodářské výsledky k 30. září 2009 KB
2. Obchodní výsledky KB
3. Hlavní ukazatele ČS
4. Struktura ČS

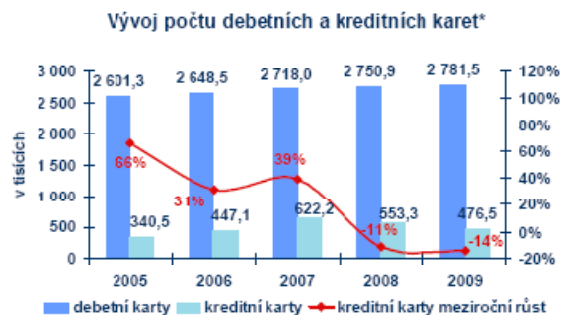
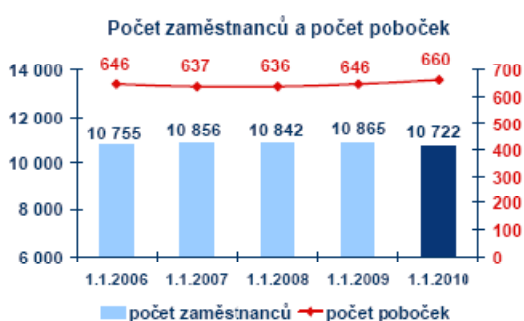
Příloha 1: Konsolidované hospodářské výsledky k 30. září 2009 KB

(mil. Kč)	1. 1. - 30. 9. 2009	1. 1. - 30. 9. 2008	Meziroční změna
Čisté provozní výnosy	25 114	24 445	2,7 %
Provozní náklady	10 343	10 658	-3,0 %
Hrubý provozní zisk	14 771	13 788	7,1 %
Náklady rizika	4 160	1 642	153,3 %
Daň z příjmu	1 823	2 253	-19,1 %
Čistý zisk náležící akcionářům Banky	8 438	9 873	-14,5 %
Celková aktiva	657 317	688 330	-4,5 %
Úvěry a pohledávky za klienty (čisté)	368 540	355 084	3,8 %
Vklady klientů	524 874	551 125	-4,8 %
Vlastní kapitál celkem	62 661	57 596	8,8 %

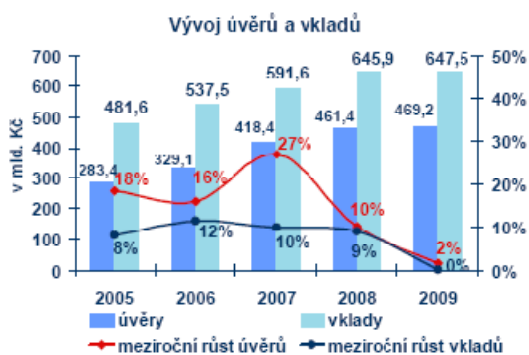
Příloha 2: Obchodní výsledky KB

	30. 9. 2009	30. 9. 2008	Meziroční změna
Rentabilita průměrného vlastního kapitálu (ROAE)	18,1 %	24,5 %	▼
Kapitálová přiměřenost (ČNB)	13,9 %	12,5 %	▲
Ukazatel Tier 1 (ČNB)	12,6 %	11,1 %	▲
Rizikově vážená aktiva k úvěrovému riziku (miliard Kč)	290,4	276,5	5,0 %
Poměr provozních nákladů a výnosů	41,2 %	43,6 %	▼
Čistá úroková marže	3,5 %	3,3 %	▲
Zisk na akcii (Kč)	296	346	▼
Průměrný počet zaměstnanců	8 843	8 788	0,6 %
Počet poboček (KB)	398	391	+7
Počet bankomatů	682	666	+16
Počet klientů (KB)	1 638 000	1 619 000	1,2 %

Hlavní ukazatele

*Pokles meziročního růstu kreditních karet způsoben vyřazením neaktivních karet, objem transakcí se zvýšil o 27 %

*Servis 24 a Business 24

Příloha 4: Struktura ČS

Struktura úvěrového portfolia banky

v mil. Kč, nekonsolidováno, IFRS	31.12.2009		31.12.2008		Meziroční změna	
	Objem	Podíl	Objem	Podíl	Objem	v %
I. KORPORÁTNÍ A RETAILOVÉ PORTFOLIO	421 916	99,9%	411 562	99,8%	10 355	2,5%
1. KORPORÁTNÍ PORTFOLIO	162 345	38,4%	164 964	40,0%	-2 619	-1,6%
GCIB - korporátní a investiční bankovníctví EG	55 854	13,2%	60 231	14,6%	-4 377	-7,3%
Velké podniky	26 817	6,3%	31 053	7,5%	-4 236	-13,6%
Korporátní hypotéky a financování nemovitostí	29 037	6,9%	29 178	7,1%	-141	-0,5%
Korporátní portfolio ČS	106 490	25,2%	104 732	25,4%	1 758	1,7%
Velké podniky	29 265	6,9%	33 097	8,0%	-3 832	-11,6%
Malé a střední podniky	57 715	13,7%	54 723	13,3%	2 992	5,5%
Korporátní hypotéky a financování nemovitostí	6 694	1,6%	6 459	1,6%	236	3,6%
Veřejný sektor	12 816	3,0%	10 454	2,5%	2 362	22,6%
2. RETAILOVÉ PORTFOLIO	259 572	61,4%	246 598	59,8%	12 974	5,3%
Kreditní karty	4 735	1,1%	3 717	0,9%	1 018	27,4%
Spotřebitelské úvěry	79 235	18,8%	72 958	17,7%	6 277	8,6%
Sociální úvěry	2 656	0,6%	3 083	0,7%	-426	-13,8%
Hypoteční úvěry FO	117 786	27,9%	116 105	28,1%	1 681	1,4%
Malé podniky	21 528	5,1%	19 788	4,8%	1 740	8,8%
Komerční hypotéky	24 678	5,8%	23 395	5,7%	1 283	5,5%
Veřejný sektor	8 954	2,1%	7 551	1,8%	1 403	18,6%
II. FINANČNÍ TRHY	545	0,1%	910	0,2%	-365	-40,1%
ÚVĚRY KLIENTŮM CELKEM	422 461	100,0%	412 472	100,0%	9 990	2,4%
<i>Podskupiny</i>						
RETAILOVÉ HYPOTÉKY	142 464	33,7%	139 501	33,8%	2 963	2,1%
HYPOTÉKY CELKEM + FINANCOVÁNÍ NEMOVITOSTÍ	178 195	42,2%	175 137	42,5%	3 058	1,7%
SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY + KREDITNÍ KARTY	83 970	19,9%	76 675	18,6%	7 295	9,5%

Poznámka: Korporátní hypotéky a financování nemovitostí od 1. čtvrtletí 2009 rozděleny mezi Korporátní portfolio ČS a GCIB; čísla konce roku 2008 upravena